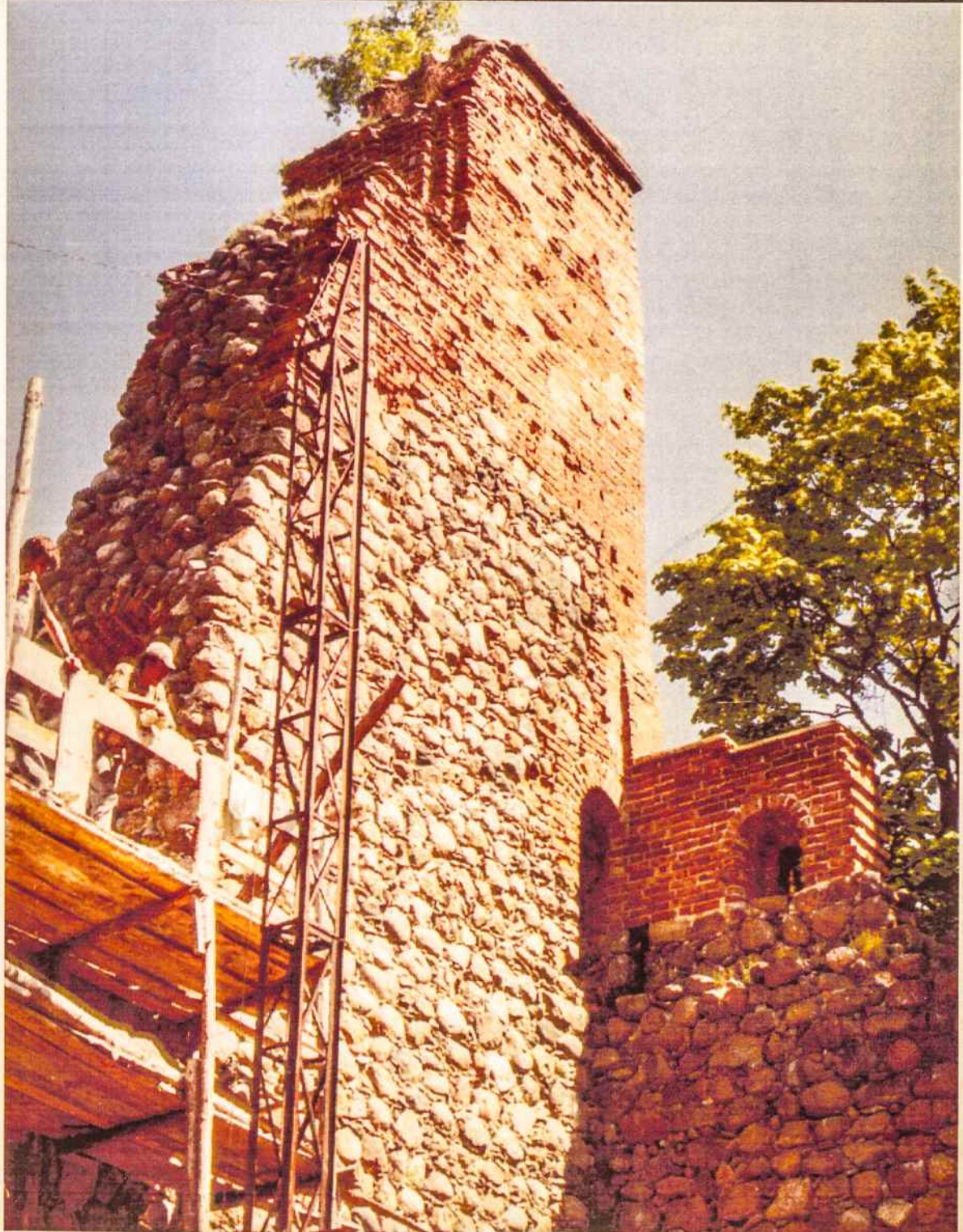

TECHNIKOS ŽODIS

2002 Nr. 1

TECHNIKOS ŽODIS

Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų s-gos
ALIAS organas. Įsteigtas 1951 metais. Leidžia **ALIAS**
 Chicagos skyriaus Technikinės spaudos sekcija.
 Išėina kas trys mėnesiai.
 Prenumerata 15 JAV dol. metams

THE ENGINEERING WORD

Published by American Lithuanian Engineers and
 Architects Association, Inc. Chicago Chapter
 Technical Press Section. Established 1951.
 Published quarterly
 Yearly subscription \$15.00 U.S.

Spaudos sekcijos
 vadovas
 A. Pargauskas

Redaktorius
 Vytautas Peseckas
 P.O. Box 255
 Beverly Shores,
 IN 46301
 Tel/Fax 219-874-8595
 E-mail:
 Vpeseckas@adsnet.com

Redakcinė kolegija:

G. J. Lazauskas
 T. Bukaveckas
 A. Dobrovolskienė
 A. Kerelis
 P. Naris

Administratorius

A. Brazdžiūnas
 7980 W. 127th. St.
 Palos Park, IL 60464
 Tel. 708/448-4652
 E-mail adresas
 antanasbr@aol.com

Ekspedicija

Leonas Stonikas

Spausdino

Ričardo spaustuvė

Turinys

MPA Fondo pirmininko žodis.....	1
Prezidentas remia Medininkų pilies atstatymą <i>Jonas Albertavičius</i>	2
Laiškas Lietuvos Respublikos ministerių pirmininkui.....	5
Ar atstатыsime Medininkų pilies bokštą Mindaugo karūnavimo jubiliejui? <i>Jonas Albertavičius</i>	6
Lietuvos mokslininkų straipsniai <i>V. P.</i>	10
Lietuvos didžioji kunigaikštija – Lietuvos sukurta valstybė <i>Jonas Albertavičius</i>	11
Medininkų pilies atstatymo fondo aukotojai.....	17
Protokolas.....	18
Iš griuvėsių kyla praeitis <i>Vytautas Peseckas</i>	19
Inž. Bronių Masioką atsimenant <i>Vytautas Peseckas</i>	21
Garbingas jubiliejus <i>V. P.</i>	23
Skaitytojų laiškai.....	24
Lietuviai technikinėje literatūroje <i>Jonas Bilėnas</i>	25
Iš mūsų veiklos	29
Aukotojai.....	33

Pirmame viršelio puslapyje – Restauruojamas Medininkų pilies bokštas

Vytauto Daraškevičiaus nuotrauka

Ketvirtame viršelio puslapyje – Atstatoma Medininkų pilis.

TECHNIKOS ŽODIS

THE ENGINEERING WORD

LII METAI

2002 SAUSIS-KOVAS

Nr. 1 (252)

GARBES NARIAI

Valdas Adamkus
Prezidentas
Lietuvos Respublikos

Roma Dovydeniene
Ministre
Lietuvos Kultūros Ministerija

Vytautas Usackas
Ambasadorius
Lietuvos Respublikos - JAV

Antanas Gvildys
Direktorius
Paminklų Restauravimo Inst.

Diana Varnaitė
Direktore
Kultūros Vert. Aps.Dept.

Seulius Kuprys
Pirmininkas
Amerikos Lietuvių Taryba

Algimantas Gečas
Pirmininke
JAV LB Krasto Valdyba

Vytautas Urbonavicius
Direktorius
Lietuvos Pilya

Alfredas Bumblauskas
Dekanas
VU Istorijos Fakultetas

VALDYBA

Leonas Maskaliūnas
Pirmininkas
7840 W. Golf Dr.
Palos Heights, IL 60465

Albertas J. Kerelis
Exc. VicePrezidentas

Vytautas Peseckas
Sekretorius

Tadas Bukaveckas
Izdininkas, V.P.

Jonas Albertavicius
Administratorių
Stirnu g-ve 32-15 Vilnius
Tel. 754-117

Jonas Glemza, V.P.

Vytautas Dicitis, V.P.

Algimantas Degutis, V.P.

Vida Lebedaitė, V.P.

Milda Mikėlionyte, V.P.

Juozas Sarkus, V.P.

MEDININKŲ PILIES ATSTATYMO FONDAS[□]

M. P. A. FUND

9525 SOUTH 79TH AVENUE, HICKORY HILLS, IL 60457
TEL: (708)599-2000 FAX: (708)599-6440 E-Mail: A_Kerelis@Facilities Design.net

Trūksta tikrai \$6,049.40 !

Trūksta tikrai \$6,049.40 iki \$50,000, kad vėl galėtume tęsti Medininkų pilies bokšto (donžono) statybą. Iš griuvėsių bokštas iškilo vos tik iki 3½ aukšto ir sustojo...

Jau antri metai, kaip bokšto statyba sustabdyta dėl finansavimo stokos. Mažos valstybinės lėšos yra skiriamos tik, kritiškoje padėtyje esančios, aukštosios rytinės pilies sienos restauravimui ir konservavimui. Tęsti bokšto statybą - lėšų neskirta, o MPA fondas išmoka (kompensuoja) tik už padarytą darbą neįskaitant paruošiamųjų darbų ar konservavimo išlaidų. Taip ir liko bokštas išaugęs tik iki 3 ½ aukšto ir laukia mūsų pagalbos...

Atrodo, kad MPA fondui suaukoti \$50,000, paskatintų Lietuvos vyriausybę vėl atgaivinti Medininkų pilies bokšto (donžono) tolesnį finansavimą ir darbus. O taip norėtusi pasiekti 5-ąjį aukštą, kad bokšto viršūnėje vargstantį berželį galėtume pakeisti Lietuvos trispalve vėliava!

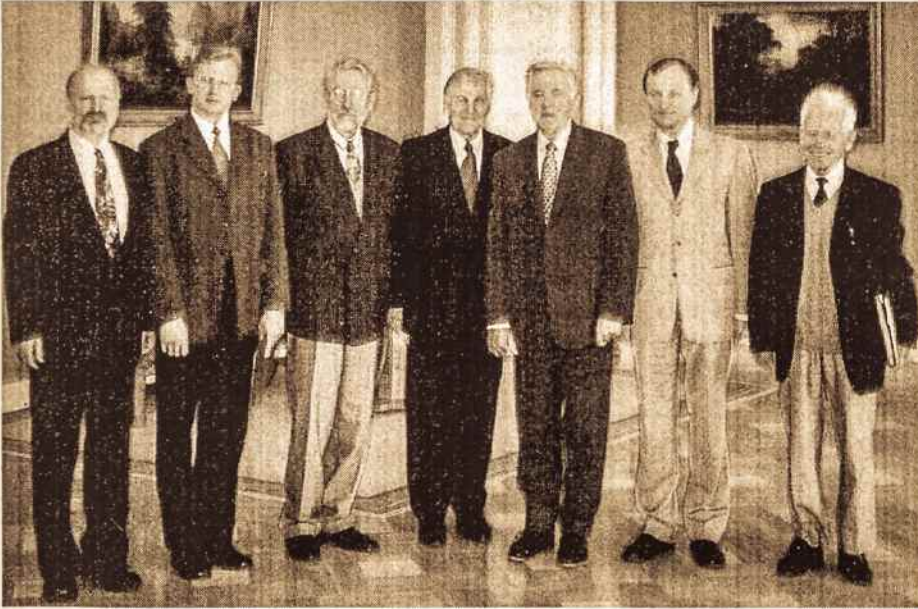
Paremkite šį projektą savo auka. Nei viena auka nėra per didelė, nei viena auka nėra per maža.

Leonas Maskaliūnas
MPA Fondo pirmininkas

[□] Padalinys - Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos

PREZIDENTAS REMIA MEDININKŲ PILIES ATSTATYMĄ

JONAS ALBERTAVIČIUS

Neužmirštamas susitikimas Prezidentūroje. Iš kairės: žurnalistas Jonas Albertavičius, Kultūros vertybių apsaugos departamento direktorės pavaduotojas Algimantas Degutis, Lietuvos architektų sąjungos pirmininkas Vytautas Jurgis Dičius, ALIAS pirmininkas ir Medininkų pilies fondo atstatymo vicepirmininkas Albertas Kerelis, Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus, Kultūros ministras Gintautas Kėvišas ir Medininkų pilies atstatymo projekto vadovas Jonas Glemža.

Kaip paspartinti Medininkų pilies atstatymo darbus, kad iki 2003-ųjų metų - Mindaugo karūnavimo 750-ojo jubiliejaus būtų atstatytas pagrindinis pilies bokštas – pasitarime pas Lietuvos Respublikos prezidentą Valdą Adamkų dalyvavo Amerikos inžinierių ir architektų sąjungos centro valdybos pirmininkas bei Medininkų pilies atstatymo fondo vicepirmininkas Albertas KERELIS, kultūros ministras Gintautas KĖVIŠAS (buvęs), Kultūros vertybių apsaugos departamento direktorės pavaduotojas Algimantas DEGUTIS, Medininkų pilies atstatymo projekto vadovas Jonas GLEMŽA, Lietuvos architektų sąjungos pirmininkas Vytautas Jurgis DIČIUS bei žurnalistas Jonas ALBERTAVIČIUS.

V. ADAMKUS. Seniai turėjau progos susitikti, ypač matyti prieš save poną Albertą Kerelį. Tikrai vieno jo artimo bendradarbio nematau – pono Leono Maskaliūno (Medininkų pilies fondo atstatymo pirmininkas – A.J.).

A. KERELIS. Jis negalėjo atvykti dėl asmeninių priežasčių.

V. ADAMKUS. Gera jus visus čia matyti ir tikrai bus įdomu iš jūsų išgirsti apie Medininkų pilies atstatymą, kadangi pilis dabar turi rimtą konkurentą – nežinau, kaip jūs čia konkuruosit su Valdovų rūmais. Bet kadangi jūs kartu atėjot, tikriausiai suderinsit abu projektus.

A. KERELIS. Didžiai gerbiamas Lietuvos Respublikos Prezidente. Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga (ALIAS) įsijungė į Medininkų pilies

atstatymą, prašant Lietuvos kultūros fondui. Buvo pati Lietuvos nepriklausomybės pradžia. Tuo metu Lietuvos kultūros fondui vadovavo prof. Česlovas Kudaba. Medininkų pilies atstatymo fondas buvo įsteigtas 1992 m. Amerikoje po 1991 metų liepos 31-osios žudynių Medininkų pasienyje. Šis tragiškas įvykis suformavo fondo įkūrimo tikslus:

- pirma, rinkti aukas Medininkų pilies donžono atstatymui;
- antra, dedikuoti pilies atstatymą prie Medininkų žuvusiems Lietuvos pasienio sargybiniais pagerbti;
- trečia, Mindaugo 750-ųjų karūnavimo metinių jubiliejui – 2003 m. atstatyti Medininkų pilies bokštą (donžoną);
- ketvirta, įjungti Lietuvos išeivijos ir vietinį jaunimą į pilies atstatymo darbą;
- penkta, garbingos senovės Lietuvos pilies atstatymu pažadinti Lietuvos žmonių tautinę savimoneę;
- šešta, atstatytame pilies bokšte įkurti Vilniaus krašto kultūros, turizmo centrą. Pilies kieme, po atviru dangumi, rengti koncertus, istorinius vaidinimus, vadinamuosius “ sound and light” bei kitus panašius renginius. Šlovingos Lietuvos praeities ir valstybės gynėjų pavyzdžiu auklėti jaunuomenę būti savo šalies patriotais, skatinti jaunimo stovyklaviną palapinėse pilies teritorijoje. Tokie yra pagrindiniai mūsų keliami tikslai.

V. ADAMKUS. Ir, jeigu galima paklausti, kaip tas projektas priimtas išeivijoje? Čikagoje?

A. KERELIS. Prezidente, Medininkų pilies atstatymo projektas yra labai išgarsintas, ir ne tik Amerikoje, bet ir Kanadoje, net Australijoje. Nėra taip, kad aukotų tiktai Amerikoje gyvenantys tautiečiai – pilies atstatymui mums siunčia pinigų ir iš Kanados, ir iš Australijos bei kitų šalių. Šiuo metu mes esam gavę 30 tūkst. dolerių palikimą. Tai yra viena iš priežasčių,

paskatinusių mane čia vėlei grįžti atgal ir žiūrėti, kaip galima būtų užbaigti šį projektą – atstatyti pagrindinį Medininkų pilies bokštą.

V. ADAMKUS. Dabar jūs tikriausiai derinat projekto įgyvendinimą su Čikagos komitetu?

J. GLEMŽA. Tikrai taip, Prezidente. Norėčiau pratęsti poną Albertą Kerelį. Čia mes turim Medininkų pilies piešinį (rodo Prezidentui). Donžonas yra pagrindinis pilies bokštas, kurio aukštis siekė per 30 metrų. Visą pilies teritoriją juosia aptvarinės sienos. Medininkų pilis yra iš tų gardinių pilių, kurios kartu su Lydos ir Krėvos pilimis anuomet sudarė bendrą Lietuvos valstybės gynybinę sistemą. Medininkų pilis pagal plotą yra pati didžiausia – užima 1,6 ha. Pilies teritorijoje kažkada yra buvę medinių pastatų – tą rodo išlikusių pamatų liekanos. Norėčiau pasakyti, kad Medininkų pilies restauravimo darbai prasidėjo 1960 m. Štai vaizdas donžono, kaip jis atrodė 1950 metais (rodo Prezidentui nuotrauką). 1962 m. buvo konservuojamos donžono liekanos ir atkurti įvažiavimo vartai. Likimas taip lėmė, kad 1993 m., kai Paminklų restauravimo institute buvo paskelbtas konkursas, mano projektas buvo pripažintas geriausiu. Taigi aš esu Medininkų pilies atstatymo projekto autorius, ir būtent dabar šis projektas ir realizuojamas. Nuotraukose užfiksuota, kokia Medininkų pilis išliko iki šių dienų, kas čia atskirais laikotarpiais buvo konservuota bei restauruota.

Šiandieną atsatymo darbai sustojo trečiajame donžono aukšte. Dar liko atstatyti du su puse aukšto. Pagal projektą viršutinis aukštas būtų apžvalgos aukštas. Nuo Medininkų pilies tik pusantro kilometro iki Juozapinės kalvos – tai yra pats aukščiausias Lietuvos geografinis taškas. Noriu pasidžiaugti, kad šiandien baigtos tvarkyti visos pilies aptvarinės sienos. Beje, labai įdomi istorija - aptvarinių sienų gelbėjimo darbai prasidėjo per I pasaulinį karą. Vokiečiai pradėjo ardyti pilį Minsko plentui. Vokiečių kaizerinėje armijoje buvo karininkas iš paminklų apsaugos. Jis ir sustabdė tuos darbus. Sovietiniais laikais iki tol, kol buvo pradėti pilies tvarkymo darbai, aplinkiniai gyventojai ardė ir vežė pilies akmenis savo namų pamatams

Šiandien mums pavyko apsaugoti išorines pilies plytines sienas. Plytų mūras yra pats seniausias virš žemės paviršiaus Lietuvoje, jo amžius siekia XIII a. antrąją pusę – XIV a. pradžią. Mes praktiškai per pastaruosius ketverius metus daugiausia dėmesio ir lėšų skyrėm, kad būtų apsaugotos autentiškos pilies sienos. Tačiau pastaruosius dvejus metus primygtinai nereikalavom finansavimo piliai, žinodami realią kitų istorinio ir kultūrinio paveldo objektų būklę. Kaip tik tuo buvo siekiama, kad departamentas padėtų kitiems avarinės būklės objektams, uždengtų stogus ir pan. Dabar esame įpusėję donžono atstatymą – darbai sustoję trečiame aukšte. Kadangi įpusėta statyba uždengta laikinu stogeliu, žūtbut reikalinga ateinančią sezoną atnaujinti atstatymo darbus, kad donžonas pagaliau būtų užbaigtas. Antraip iškils papildomų problemų, kaip apsaugoti mūrą nuo atmosferos poveikio, reikės naujo laikino stogo, o tai vėl papildomos lėšos.

Aš šiuo atveju nesu vien tik Medininkų pilies šalininkas, kadangi esu Valdovų rūmų paminklotvarkos sąlygų

programos autorius ir visom keturiom esu už Valdovų rūmus. Medininkų piliai mums tereikia dviejų milijonų, o Valdovų rūmų, žinom, visiškai kita apimtis. Ir dar noriu priminti, kad Medininkų pilis, kaip pats seniausias architektūros paminklas Lietuvoje, buvo įrašytas į Lietuvos tūkstantmečio programos projektą. Be to, reikia turėti omeny, kad čia yra labai perspektyvus turistinis maršrutas: tai ir Juozapinės kalnas, ir žuvusiųjų memorialas Medininkų pasienio poste, ir kitos lankytinos vietos.

Šiuo metu donžono projektas yra visiškai paruoštas, pagal jį numatyta įrengti muziejinę ekspoziciją ir kad tai būtų lankomas objektas. Kad donžone lankytojai būtų saugūs gaisro ar kitokių nelaimių atveju, restauruojame ir istorinę laiptinę, kuri yra bokšto sienų viduje, ir statome antrą laiptinę, kad žmonės pro vieną pusę pakilę, galėtų kita nusileisti žemyn. Ir galvotume, kad galbūt tai būtų sezoninis objektas: ekskursijų vadovas čia būtų visą lankymo sezoną, t.y. nuo pavasario iki vėlyvo rudens, o jau žiemos metu liktų tiktai sargas. Tokie būtų trumpi pastebėjimai ir papildymai.

V. ADAMKUS. Noriu pasitikslinti: sakėt, kad visą pilies teritoriją juosanti aptvarinė siena yra baigta restauruoti?

J. GLEMŽA. Taip, visos aptvarinės sienos, siekiančios 12-14 m aukštį, yra sutvarkytos ir konservuotos. Jos yra uždengtos čerpių stogeliais, kurie saugo nuo lietaus ir sniego. Išskyrus tai, kad visiškai netvarkyti gynybiniai grioviai. Medininkų pilis - vienintelis Lietuvoje objektas, turintis dvigubus gynybinius griovius, kurių fragmentai yra išlikę iš abiejų pusių. Noriu pasakyti, kad pavasarinėm talkom šitus gynybinius pylimus ir aplinką kelis kartus nuo krūmų padėjo išvalyti Krašto apsaugos kariai. Būtų labai gerai, kad šį gynybinės architektūros objektą Krašto apsaugos ministerija galėtų padėti prižiūrėti ir ateityje. Tokio bendradarbiavimo ir pagalbos labai lauktime.

V. ADAMKUS. Koks plotas yra aptvertas?

J. GLEMŽA. Medininkų pilis yra pati didžiausia gardinė pilis, jos plotas – 1,6 hektaro. Tokių pilių paskirtis – pasislėpti nuo apylinkėse pasirodžiusio priešo, netgi į pilies teritoriją suginti gyvulius. Noriu keletą žodžių pasakyti, kokios būklės yra kitos dvi pilys, neretai vadinamos pilimis seserimis. Prieš porą metų lankiausi Baltarusijos teritorijoje esančioje Krėvos pilyje – jos būklė yra katastrofiška. O Lydos pilį Baltarusija atstatė 1983-1986 metais. Mes tais laikais dar negalėjom rodyti Vyties ar rašyti oficialiai, kad tai yra Gedimino pilis, kadangi Vilniaus įkūrėjas yra Lydos pilies statytojas.

V. ADAMKUS. O kiek esamas Medininkų pilies atstatymo fondas yra pajėgus užbaigti darbus?

J. GLEMŽA. Lėšos kaupiamos kooperavimo pagrindais.

G. KĖVIŠAS. Žinoma, jeigu Medininkų pilį mes įtrauksim į ateinančių metų programą kaip testinį objektą. Aišku, kad būtina ir toliau kooperuoti lėšas. Aš nemanau, kad reikėtų lėšas mesti į vieną objektą, atsisakant kitų.

V. ADAMKUS. Padarykit analizę. Pasaulio lietuvių bendruomenė yra sudariusi komitetą dėl Valdovų rūmų atstatymo. Ir dabar čia šitas Medininkų pilies užbaigimas. Praktiškai įmanoma padaryt, ar ne?

A. DEGUTIS. Aš manau, kad įmanoma. Galbūt sunkiau

bus atstatyti donžoną per dvejus metus. Mes su ponu Kereliu pasirašėm Ketinimų protokolą, kad Medininkų pilies atstatymo fondas skirs 50 tūkst. dolerių, Kultūros vertybių apsaugos departamentas pagal savo išgales taip pat galės toliau finansuoti. Tikslas mūsų – iki 2003-ųjų metų bent jau atstatyti sienas, galbūt be stogo. Tam reikėtų iš viso išleisti 2 milijonus litų. Iki šiol per 10 metų departamentas skyrė 2,5 mln. litų Medininkų pilies atstatymui. Jau tiek yra išleista pinigų. Tai ne Valdovų rūmų masteliai, kuriems reikia nepalyginamai daugiau. O atstatyti bokšto siluetą būtų labai svarbu, kadangi jau galėtų atvykti turistai. Ir pilis neatrodytų tokia apleista kaip dabar, kai, sakysim, yra uždengtas laikinas stogelis ir visiems bado akis, tarsi matytų apgriuvusią pilį su donžono viršūnėj augančiu berželiu. Atstatydami donžoną, mes parodytum pagarbą ir savo istorijai, ir visiems valstybės gynėjams.

Beje, jau prieš porą metų buvo pradėtos rimtesnės kalbos su Krašto apsaugos ministerija, kad būtų su ja kooperuojamos lėšos. Tuomet ji geranoriškai sutiko. Pagal paveldo koncepciją geriausiai paveldas išsaugomas, jeigu jis naudojamas pagal pirminę paskirtį. Vis dėlto, tai buvo krašto apsaugos objektas. Geriausia būtų, kad pilyje ištisus metus būtų žmonės, tuomet ją lengviau eksploatuoti. Reikia kalbėti Krašto apsaugos ministerija, kad ji Medininkų pilyje įsteigtų Garbės kuopą. Ten galėtų vykti valstybės renginiai, kariams tai būtų gera vasaros stovykla, kurioje jie galėtų treniruotis. Tai būtų ir tam tikra apsauga, ir nuolatinė aplinkos priežiūra, nes šiaip Kultūros ministerijai sunku būtų išlaikyti tą objektą, esantį atokiau nuo gyvenamosios vietovės.

G.KĖVIŠAS. Norėčiau paklaust poną Algimantą Degutį. Ar žinot ateinančių metų prioritetus ir visą sąrašą darbų, kuriuos numatoma atlikti? Ar būtų galima laikyti, kad Medininkų pilis yra tas objektas, kurį būtų galima 2002-2003 metais pagal jūsų turimas lėšas atstatyti?

A.DEGUTIS. Vienu iš prioritetinių objektų galėtų tapti. Tikslai norėčiau pasakyti, kad didžiausia suma, kurią mes galėjome skirti vienam objektui, buvo 500 tūkst. litų, kuriuos mes 1995 metais skyrėm Medininkų piliai. Tiek daug yra avarinės būklės objektų, kad mes, kiekvienais metais mažinant biudžetą, išdalijam jiems po nežymią sumą. Jeigu tikėtis geriausio varianto, Medininkų piliai mes galėtume skirti, sakysim, 700-800 tūkst., tam mums vis dėlto reikėtų 2,5 metų. Bet kartu su Medininkų pilies atstatymo fondu, nors ir labai sunkiai, galima būtų padaryti.

Bet mes nežinom, kiek sumažės ateinančių metų biudžetas, nes jau taip yra, kad departamento biudžetas yra nuolat mažinamas. Bet tam tikrą prioritetinį dėmesį mes tikrai galime parodyti. O jeigu dar prisijungtų ir Krašto apsaugos ministerija, padėtų Medininkų pilį eksploatuoti, tai nebūtų išleisti pinigai vėjais ir objektas būtų prižiūrimas. Toks yra mūsų tikslas – atstatyti ir atiduoti eksploatuoti.

G.KĖVIŠAS. Koks buvo departamento biudžetas 2001 metams?

A.DEGUTIS. 13 milijonų litų.

G.KĖVIŠAS. Žinant visą avarinių objektų situaciją, negalima, kad kas nors nukentėtų ar pagaliau sugriūtų. Tačiau aš manau, jeigu kooperuotume tiek Amerikos lietuvių, tiek departamento lėšas, jeigu mes Paminklotvarkos komisijoje prie Kultūros ministerijos padėtume tašką ties Medininkų pilimi, aš manau, kad 1 mln. litų mes galbūt labai pasistengę galėtume sukooperuoti.

V.ADAMKUS. Ar Lietuvos tūkstantmečio biudžetas eina atskirai?

G.KĖVIŠAS. Nežinau, koks tas biudžetas yra. Ten kol kas yra skiriama tikslai programiniams dalykams, daugiau leidybai, o ne tokiems objektams, kaip Valdovų rūmai ar kitiems imliems projektams.

J.GLEMŽA. Vertos dėmesio skautų stovyklos, kurios buvo organizuotos Medininkų pilies teritorijoje. Savo laiku, kai šiaurės rytų Lietuvos dalis buvo atiduota Latvijai, gražinant mums Šventają, Latvijoje pasilikusiems lietuvių karių kapams ir paminklams sutvarkyti buvo kooperuojamos Krašto apsaugos ministerijos ir KVAD lėšos. Man atrodo, kad ir šiuo atveju Krašto apsaugos ministerija sutiktų bendradarbiauti, tik juos reikia įtraukti į pilies atstatymą.

A.KERELIS. Akademikai skautai buvo organizavę Medininkų pilyje stovyklavietę. Ten vyko jau keletas festivalių. Ir jeigu būtų kas daroma daugiau, labai atgimtų ta vietovė.

V.ADAMKUS. Galima būtų puoselėti tradicijas, kad metai iš metų Medininkų pilyje vyktų įvairūs renginiai, ne vien tikslai Lietuvos skautų sąjungos.

A.KERELIS. Mūsų tikslas toks ir buvo, kad pilies teritorija virstų festivalių, valstybės švenčių, įvairių susibūrimų vieta.

V.J. DIČIUS. Plotas aplink kam priklauso – už tvoros?

J.GLEMŽA. Valstybei. Ten yra apsauginė zona ir teritorija yra išimta iš žemės ūkio naudmenų. Mūsų projekte yra numatyta donžono patalpas elektrifikuoti, įrengti vandentiekį bei kanalizaciją. Architektūros muziejuje sukaupia labai įdomios archeologinės medžiagos: tai ir archeologiniai tyrimai, kuriems Medininkų pilyje vadovavo archeologas Vytautas Urbanavičius, ir visų restauravimo darbų, kurie vyko nuo 1960-ųjų metų, projektai, ir apskritai, sukaupia nemažai duomenų apie šią Rytų Lietuvos vietovę, jos istoriją.

V.ADAMKUS. O administracinė savivalda, kas tvarko tą visą rajoną?

A.DEGUTIS. Vilniaus rajono savivaldybė. Bet jų dėmesys Medininkų piliai praktiškai yra lygus nuliui – jie nesuinteresuoti.

V.J. DIČIUS. Privažiuoji prie šalia pilies esančios bažnyčios – mišios į gatvę transliuojamos lenkiškai.

A.DEGUTIS. Bet labai daug dabar į pilį važiuoja ekskursijų – praktiškai kiekvieną dieną po kelis autobusus.

J.GLEMŽA. Kartais vienu metu suvažiuoja net trys, o neretai - ir penki autobusai. Baigiantis mokslo metams, kai mokiniai vyksta susipažinti su Lietuvos istorija, Medininkų pilis tampa vienu iš labiausiai jų lankomų objektų.

Laiškas Lietuvos Respublikos ministrų pirmininkui Algirdui Brazauskui

2002 sausio 18 d.

V.ADAMKUS. Aš labai atsiprašau, jau laukia atvykusi Kinijos valstybės delegacija. Aš tikrai noriu palinkėti, kad reikalas eitų į priekį. Iš savo pusės bendradarbiausim, kad padarytume, kas įmanoma. Kas padaryta Medininkų pilyje, yra didelis žingsnis į priekį. Neabejoju, būtų labai gerai Lietuvos tūkstantmečio proga ką nors daugiau galėtume parodyt. Ačiū labai.

A.KERELIS. Prezidente, noriu paprašyt dar tikrai vieno dalyko. Yra Medininkų atstatymo fondo Garbės komitetas. Ar Jūs sutiktumėt būti to komiteto pirmininku? Labai norėčiau Jūsų paprašyti. Mums būtų didelis dalykas, nes mes išleidžiam ir "Technikos žodį", kurio jau ne vienas numeris skirtas specialiai Medininkų pilies atstatymui. (Prezidentui A.Kerelis įteikia kelis žurnalo "Technikos žodis" numerius).

V.ADAMKUS. Malonu. Aš labai domiuosi žurnalu "Technikos žodis". Labai gerai, kad ir toliau jį leidžiat. Ačiū jums labai. Sėkmės. Linkėjimai ten visiems kitiems.

A.KERELIS. Būtinai perduosiu. (Prezidentas nusifotografuoja su susitikimo dalyviais, atsisveikina ir išeina).

Apie autorių:

Žurnalistas Jonas Albertavičius yra Medininkų pilies atstatymo fondo koordinatorius Lietuvoje. Jis yra parašęs nemažai straipsnių, parengęs interviu apie Medininkų pilies atstatymą žurnalui "Technikos žodis" ir dienraščiui "Draugas". Yra aktyvus pilies atstatymo propaguotojas Lietuvos spaudoje.

Didžiai gerbiamas Vyriausybės Vadove,

1995 metais, rašydami Amerikos architektų ir inžinierių sąjungos žurnalo "Technikos žodis" pratarėje "Regiu atstatytą senąją Medininkų pilį" Jūs rašote: "Sujaudino žinia, kad Amerikos bendruomenė, paraginta Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos (ALIAS), vadovaujamos p. Alberto Kerelio, ir Medininkų pilies atstatymo fondas (MPA fondas) vadovaujamas p. Leono Maskaliūno, ėmėsi iniciatyvos atstatyti Medininkų pilies donžoną bei šiam reikalui surinkti reikiamas lėšas. Juk čia, šalia senosios Medininkų pilies, buvo žvėriškai nužudyti atsikuriančios Lietuvos respublikos pareigūnai. Galima sakyti, kad jie savo krauju apšlakstė ir Medininkų pilies sienas, kurios ne kartą gynė Lietuvos valstybę nuo priešų. Pilies atstatymas būtų pats geriausias paminklas žuvusiems Medininkų pasienio poste. Palaikau Jūsų kilnią idėją ir visokeriopai jus remiu. Kartu su Jumis regiu Medininkų pilį atstatytą, prikeltą naujam gyvenimui".

Medininkų pilies juostos, esančios rytinėje ir šiaurinėje gynybinės sienos išorinėje pusėje, yra seniausi virš žemės paviršiaus plytų mūro (baltiško ar vendinio plytų rišimo) pavyzdžiai Lietuvoje. Tai pilis, menanti karaliaus Mindaugo laikus. Kartu su Krėvos bei Lydos pilimis jos sudarė vieningą gynybinį pilių kompleksą, ilgus amžius gynusį Lietuvos valstybę nuo priešų.

Sukrėsti 1991 metų liepos 31 dienos Medininkų žudynių, Amerikos lietuvių architektų ir inžinierių sąjunga paragino pasaulio lietuvius aukoti lėšas ir atstatyti Medininkų pilies pagrindinį bokštą, kuris taptų visų valstybės gynėjų paminklu. Mes įvykdėm savo įsipareigojimus ir net viršijome, tačiau dėl įvairių ekonominių ir kitokių priežasčių bokšto atstatymas dvejus metus buvo sustojęs. Šiuo metu yra atstatyta pusrėčio aukšto, o iš viso bokštas turėjo penkis aukštus ir siekė apie 35 metrus aukščio. Sėkmingai išsprendus finansines problemas, galima iki 2003-ųjų metų, t. y. iki Mindaugo karūnavimo 750-ųjų metinių suspėti atstatyti visą bokštą. Tai galėtų būti pagrindinis didžiojo jubiliejaus akcentas, tuo labiau, kad pilies kiemo erdvė teikia nuostabias sąlygas čia rengti šventes bei renginius.

2001 m. rugsėjo mėnesį surengtų Europos paveldo dienų programos dalyviai iš įvairių valstybių lankėsi Medininkų pilyje ir aukštai įvertino jos istorinę bei gynybinę vertę. Čia taip pat norime priminti, kad stojant Lietuvai į NATO, Medininkų gynybiniai įvirtinimai galėtų būti malonia atgaivos priemone ir kariškiams. Būtų puiku, jei Krašto apsaugos ministerija įkurtų pilyje garbės kuopą, kuri ne tik taptų atrakcija turistams, bet ir saugotų pilį nuo niokojimo. Tokios derybos tarp Kultūros ir Krašto apsaugos ministerijų vyko, tačiau, sustojus pilies atstatymui, nutrūko.

Atsižvelgiant į tai, kad būtų nedovanotina nuošalyje nuo svarbiausių jubiliejaus renginių palikti karaliaus Mindaugo laikus menančią Medininkų pilį, siūlome peržiūrėti Mindaugo karūnavimo 750-jam jubiliejui skirtas lėšas ir į jubiliejinius renginius įtraukti ir didžiausią Lietuvoje gardinę pilį. Tai būtų ir viso Vilniaus krašto įtraukimas į Lietuvos gyvenimą. Savo ruožtu Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga toliau tęs aukų rinkimo kampaniją, kad Medininkų pilies bokštas būtų atstatytas iki 2003 metų liepos 6 d.

Su gilia pagarba: *Leonas Maskaliūnas*
Albertas Kerelis

**Jūratė
Ivinskienė iš
Australijos
Medininkų pilyje
kartu su
architektu
Albertu Kereliu**

*Vytauto
Daraškevičiaus
nuotr.*

AR ATSTATYSIME MEDININKŲ PILIES BOKŠTĄ MINDAUGO KARŪNAVIMO JUBILIEJUI?

Kalbėjosi JONAS ALBERTAVIČIUS

Į šį ir kitus žurnalo "Technikos žodis" klausimus atsako Kultūros vertybių apsaugos departamento prie Lietuvos kultūros ministerijos direktorė Diana VARNAITĖ.

- Gerbiama direktore, ar jau baigėme inventorizuoti savo kultūros paveldo objektus ir kiek šiuo metu jų priskaičiuojama?

Aš visada tokiais atvejais sakau, kad čia statistika labai apgaulinga, kadangi tokių objektų visoje Lietuvoje turime iki 20 tūkst. Tačiau objektas objektui nelygu. Mes kaip vienetą vertinam ir mažą dailės vertybių registre esantį paveikslėlį, ir, tarkim, didžiulį sostinės Žemutinės ir Aukštutinės pilių ar kitokių statinių kompleksus. Patys didžiausi yra urbanistikos paminklai. Kaip vienetą skaičiuojame ir Vilniaus bei Kauno senamiesčius, kitus istorinius centrus, ir dvarų sodybas, ir archeologijos vertybes – pilkapius, senkapius, ir senas, neveikiančias kapinaites. Iš esmės yra inventorizuojamos, aprašomos ir fiksuojamos prioritetine tvarka tos kultūros vertybės, kurios viename ar kitame regione yra svarbiausios.

- Kokias funkcijas vykdo Kultūros vertybių apsaugos departamentas (KVAD)? Ar pakanka iš biudžeto skiriamų lėšų saugoti mūsų istorijos ir kultūros paveldo objektams?

- KVAD vykdo mokslinius tyrimus, renka inventorinę medžiagą, parengia kultūros vertybių saugojimo reglamentus bei aprašus, užsiima leidyba. Tačiau viena svarbiausių departamento programų, be jokios abejonės, yra objektų restauracija. Deja, tenka konstatuoti, kad lėšos Kultūros vertybių apsaugos programai pastaraisiais metais ženkliai sumažėjo. 2002 metais visos Lietuvos kultūros paveldo apsaugos programai numatyta skirti 11 mln. Lt. Nesunku įsivaizduoti, kad šių lėšų konkreitiems objektų tvarkymo darbams lieka ne tiek ir daug. Reikia pasakyti, kad šiek tiek lėšų, vienos daugiau, kitos mažiau savo biudžetuose numato ir savivaldybės. Taip pat skiriama lėšų restauravimui paminklinių pastatų, kuriuose įsikūrusios įvairios institucijos. Dar yra Senamiesčio programa - dotacija Vilniaus savivaldybei skiriama tiesiogiai iš biudžeto. Sudėjus keletą finansavimo šaltinių, susidarytų apie keliasdešimt milijonų litų.

- O koks yra lėšų poreikis?

- Pagal nustatytą tvarką kasmet iš kultūros vertybių paveldo savininkų bei valdytojų renkame paraiškas būtinoms restauravimo darbams atlikti. Jos kasmet siekia nuo 75 mln. iki 90 mln. Lt. Ir ne leidybai, ne apskaitai, o tikrai restauravimo darbams, avarinės būklės likvidavimui. Pastebėjom, kad pastaraisiais metais, lyginant kokybinius proporcinus rodiklius, skiriamos lėšos programai mažėjo labiau, negu bendrai biudžetas. Išėitų, kad vietoj 11 mln. Lt kultūros vertybių apsaugai turėtų būti skirta 15-18 mln. Lt. Valstybinė paminklosaugos komisija atliko kelerių pastarųjų metų kultūros vertybių apsaugai skiriamų lėšų analizę. Šios komisijos teikimu Seimas prieš pusantrų metų priėmė nutarimą, kad kasmet kultūros vertybių apsaugai būtų skiriama ne mažiau kaip 50 mln. Lt. Deja, šiandien valstybės galios ne visai tokios. Visiškai kukliais skaičiavimais, kitų metų mūsų programoms vykdyti trūktų maždaug 2,5 – 3 mln. Lt.

- Kokius svarbiausius objektus pasisekė restauruoti per 2001-ųjų metų sezoną?

- Dauguma kultūros paveldo paminklų, kuriems lėšų skyrė KVAD, restauruojami daugelį metų. Kai kur tai nėra didelė bėda, nes darbų specifika

reikalauja metodiško, nuoseklaus restauravimo. Tačiau kai kurias kultūros vertybes tiesiog paskutiniui momentu reikia gelbėti nuo sunykimo. Pavyzdžiui, kitais metais numatoma restauruoti Kalvarijų sinagoga palikusi be stogo, o kitos stogas taip pat bebaigiantis sugriūti. Žemaitijos nacionaliniame parke, Plateliuose, buvusio dvaro jauja jau grėsė žmonių saugumui. Tokių objektų būtų galima suminėti ne vieną. Vis dėlto norėčiau pasidžiaugti, kad ir su tais nedideliais resursais per trejus metus pavyko iš esmės pabaigti Kėdainių buvusio karmelitų vienuolyno vieno korpuso restauravimo darbus. Dabar čia įsikūrė iš bažnyčios persikraustęs Kėdainių krašto muziejus. Taip pat pakeistos Kretingos buvusio Tiškevičių dvaro oranžerijos jungiančios konstrukcijos, kurios jau buvo sunykusios ir buvo iškilusi grėsmė unikaliai augalų kolekcijai. Baigti unikalaus Pakruojo dvaro sodybos arkinio tilto – užtvankos restauravimo darbai, prie kurių prisidėjo Kelių fondas.

- Kartais restauratorių laukia malonūs atradimai, kaip atsitiko restauruojant Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčią.

- Seniausią Vilniaus mieste Šv. Mikalojaus bažnyčią tiesiog reikėjo gelbėti: buvo labai sunykusios stogo konstrukcijos, sutrūkinėję skliautai. Kitais metais šie darbai turėtų būti baigti. Tačiau restauratorių laukė ir malonus siurprizas – jie aptiko unikalią sieninę tapybą, apie kurią nebuvo žinoma daugelį metų. Kelis šimtmečius po tinko sluoksniu paslėpta tapyba kitais metais atsivers visu savo grožiu. Kadangi šiais metais švęsimė poeto prelado Maironio 140-ąsias gimimo metines, jau pradėtas tvarkyti antkapinis paminklas Kaune.

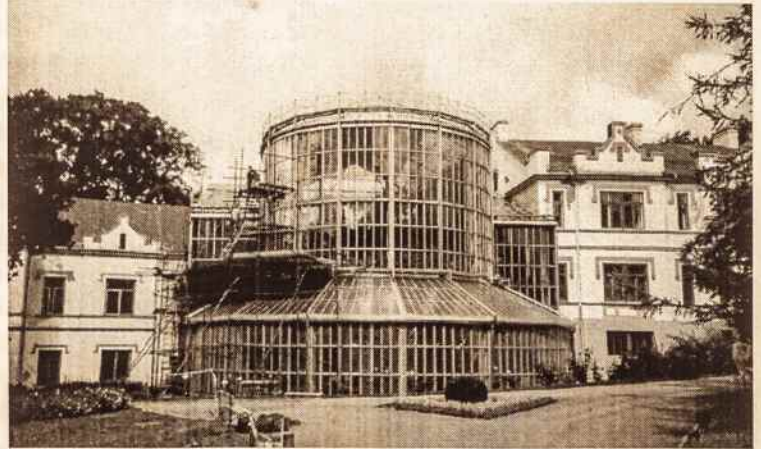
- Rugsėjo mėnesį Lietuvoje vyko Europos paveldo dienos. Ar galima teigti, kad Europa atkreipė dėmesį į Lietuvą, į čia per ilgus amžius sukauptą kultūros paveldą?

- Be jokios abejonės. Lietuva Europos kultūros paveldo dienose dalyvavo jau septintąjį kartą. Paveldo dienų tikslas – parodyti sau ir kitiems išlikusias vertybes, paskatinti mūsų visuomenę domėtis kultūros paveldu, istorija. Per šiuos metus buvo iškeltos labai svarbios Lietuvos paveldo temos: dvarai ir rūmai, įžymieji parkai ir sodai, technikos paminklai ir kitos. Šįkart siekėme atkreipti dėmesį į Lietuvoje išlikusius gynybinius įtvirtinimus. Iš pradžių ketinome apžvelgti daugiausia inžinerinius statinius, pilis, piliavietes, tačiau panagrinėjus šią temą paaiškėjo, kad joje tiesiog

Dianos Varnaitės nuotraukos

Raudonas Pažaislio vienuolyno ansamblio čerpių stogas.

Atnaujinta buvusio Tiškevičių dvaro oranžerija Kretingoje.

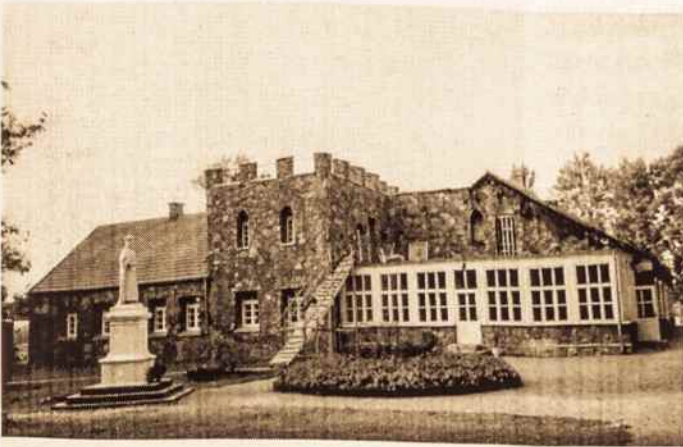
Po restauracijos šviečia Rokiškio dvaras.

atsispindi visa šalies istorija. Tai ir piliakalniai, ir buvusios neišlikusios medinės, ir išlikusios mūrinės pilys, ir caro laikų fortai, ir pokario partizanų bunkeriai, pagaliau ir Sausio 13-osios gynybiniai įtvirtinimai prie Aukščiausiosios tarybos – Atkuriamojo Seimo. Ta proga išleidome specialų leidinį "Lietuvos gynybiniai įtvirtinimai".

- Be kitų gynybinių įtvirtinimų svečiams iš Europos parodėte ir didžiausią Lietuvos gardinę Medininkų pilį. Tikriausiai buvote klausiami, kodėl pradėtame atstatyti pagrindiniame pilies bokšte - donžone jau dveji metai sustoję darbai? Teisinotės lėšų stygiumi? Gal Europos

Buęs Atgailos kanauninkų vienuolyno namas Molėtų rajone, Videniškėse.

Burbiškio dvaro sodybos svečių namai.

Plungės Oginskių dvaro rūmai.

paveldo institucijos galėtų paremti šios pilies atstatymą?

- Pagal Europos paveldo dienų programą tokia parama nėra numatyta. Rengdami ateinančių metų programas, formuodami pagrindinius tikslus ir uždavinius, mes matome Medininkų pilį kaip vieną iš prioritetinių restauruotinių ir reikšmingiausių Rytų Lietuvos objektų,

kuriam numatome skirti lėšų. Bet supraskit, lėšų skyrimas vienam ar kitam objektui nėra labai paprasta procedūra: projektus vertina ekspertai, reikia, kad tam pritartų įvairios institucijos ir komisijos. Mes visada pabrėžiame, kad Medininkų pilis yra tas dar retas atvejis, kai kultūros paveldo objektui ateina investicijos iš užsienio. Turiu omeny Amerikos inžinierių ir architektų sąjungą, jau kone dešimtmetį organizuojančią lėšų rinkimą ir taip svariai prisidedančią prie pilies atstatymo.

- Amerikos inžinierių ir architektų sąjunga (ALIAS) iniciatyvos atstatyti Medininkų pilį ėmėsi po 1991 m. liepos 31-osios nakties tragiškų pasieniečių ir muitininkų žudynių Medininkų poste. Tačiau turime apgailestauti, kad per šį laiką neatstatyta tik pastrečio aukšto. Dabar kaip niekada puiki proga iki Mindaugo karūnavimo 750-ųjų metinių, kurias minėsime 2003 m. liepos 6 d., suspėti atstatyti bokštą. Tai galėtų būti pats pagrindinis šio jubiliejaus akcentas. Tuo labiau, kad ši pilis, pasak istorikų, yra Mindaugo amžininkė. Trikampis - Medininkų pilis - Krėvos pilis - Lydos pilis - ne vieną amžių gynė Lietuvos valstybę nuo priešų. Ir todėl visiškai nesuprantama, kodėl Medininkų pilis net neįtraukta į Mindaugo jubiliejinę programą, siekiančią 100 mln. Lt., tuo tarpu kai joje yra objektai, neturintys jokio elementaraus ryšio su Mindaugu. Kaip vertinti tvirtinusios šią programą premjero Algirdo Brazausko Vyriausybės poziciją?

- Deja, tikrai negaliu atsakyti į šį klausimą, kadangi buvome vieni iš daugelio pasiūlymų teikėjų Mindaugo karūnavimo 750-ojo jubiliejaus programai. Nežinau, kiek iš viso buvo siūlymų, kiek atmesta, kiek priimta. Aišku, tokia proga visada galima daugiau paprašyti, bet po ilgų diskusijų nusprendėm, kad vienas vienintelis projektas, kurį turim visišką moralinę teisę pasiūlyti į jubiliejinę programą yra Medininkų pilis. Ją mes laikome vienu iš svarbiausių objektų, kuris įprasmintų Mindaugo karūnavimo jubiliejinis renginius. Neįsivaizduojam, koks kitas objektas Lietuvoje geriau galėtų atspindėti šią sukaktį. Juolab, kad esame pasirašę ketinimų protokolą su ALIAS iki 2003 metų sukakties atstatyti donžoną. Deja, tenka labai apgailestauti, kad nebuvome išgirsti. Kodėl taip atsitiko, sunku atsakyti, kadangi departamento atstovų nebuvo ekspertų komisijoje, kuri svarstė visą jubiliejinę programą. Ji patvirtinta Vyriausybės nutarimu, o programos rengėja - Kultūros ministerija. Tačiau aš lieku optimistė, ir manau, kad dar kartą atkreipus dėmesį, galima padėti ištaisyti. Juk programos taip pat yra keičiamos.

- Kokios yra KVAD galimybės ir kiek žadate šiais metais skirti Medininkų piliai?

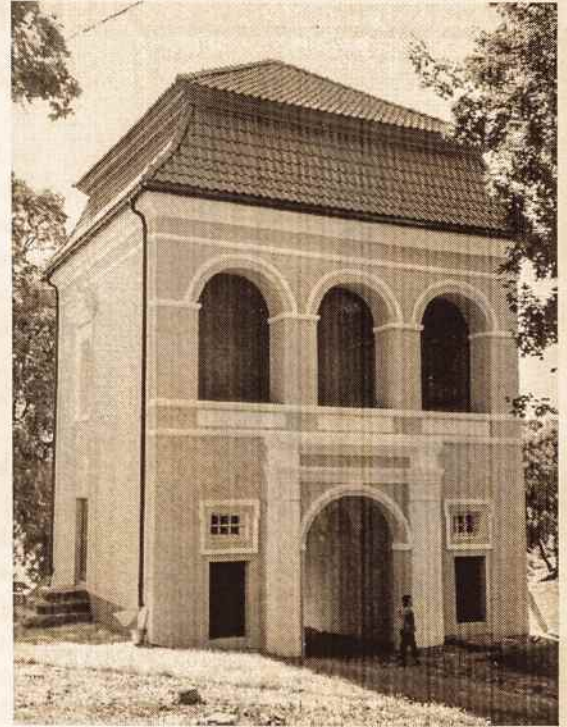
- Praeitais 2001 metais už departamento lėšas buvo tęjami Medininkų pilies projektavimo darbai. Jie reikalingi, norint šiais metais atnaujinti pilies restauravimo darbus. Esame įsitikinę, kad mažiau, negu surinko aukų Amerikos inžinierių ir architektų sąjunga, tikrai neskirsime, t.y. mažų mažiausiai surasime tokią pat 200 tūkst. Lt sumą. Jeigu mums šiek tiek lėšų bus skirta daugiau, būtų galima kalbėti ir apie didesnę sumą.

- Galbūt Medininkų pilies atstatymas stringa ir dėl to, kad ligi šiol nenuspręsta, kokia bus atstatyto donžono paskirtis?

- Buvo įvairių idėjų ir minčių. Turbūt bene patraukliausias prieš kelerius metus archeologo Vytauto Urbanavičiaus iškeltas siūlymas pilyje įkurdinti Lietuvos kariuomenės garbės įgulą, kuri ir būtų nuolatinė pilies globėja ir saugotoja. Pilyje galėtų vykti pagrindinės kariuomenės šventės, paradai, priesaikos ceremonijos. Buvo parengta ir Medininkų pilies panaudojimo programa, bet Krašto apsaugos ir Kultūros ministerijos pareigūnai tolesnių žingsnių nežengė. Dėl to dalį kaltės turi prisiimti ir Kultūros vertybių apsaugos departamentas. Man regis, turėtume surengti bendrą Krašto apsaugos bei Kultūros ministerijų, Vilniaus rajono savivaldybės atstovų, specialistų bei ekspertų susitikimą, kuriame būtų išsakytos mintys dėl Medininkų pilies paskirties ir pasirinktas optimaliausias variantas.

- Pasižvalgyti po pilį atvyksta moksleivių ekskursijos, neretai užsuka ir svečiai iš užsienio. Bet nėra kam jiems papasakoti apie pilį, jos atstatymą. Kažkada pilies kieme esančiame namelyje buvo eksponuojama ekspozicija. Ar numatoma vėl atkurti šį muziejėlį?

- Iš tiesų, kieme esančios patalpos kažkada priklausė Nacionaliniam muziejui, kuris dabar faktiškai jau pasišalinęs iš pilies. Ar galėtų muziejelis vėl pradėti veikti, tokio klausimo šiemet nekėlėm. Negaliu žadėti to, kas nėra numatyta. Kad atstatytas donžonas pasitarnaus ir turizmo tikslams, nėra abejonių. Ir mes kartu su specialistais, ekspertais praėjusiais metais parengėme turistinį maršrutą, kurį patys ir išbandėm. Man atrodo, ne vienam Lietuvos ar kitų valstybių gyventojui jis būtų be galo įdomus. Išvykus iš Vilniaus, pirmas sustojimas – Medininkų pilis. Po to maršrutas nusidriekė Baltarusijos teritorija, aplankant Krėvos pilį, Naugarduką, Nesvyžių, buvusius Radvilų rūmus. Iš Nesvyžiaus dar vykome į Lydą, apžiūrėjom čia esančią pilį ir pro Gardiną grįžome į Vilnių. Labai daug kam linkėčiau pakeliauti šiuo maršrutu, nes visus šiuos objektus jungia bendra istorija. Beje, su Baltarusija esame sutarę, kad bent jau kultūriniais projektams vizos nebūtų reikalingos. Būtina plėsti kultūrinius mainus su kaimynine

Kelmės dvaro rūmų antvartinis pastatas.

Baltarusija ir tokias keliones visapusiškai skatinti. Deja, mūsų atsakingos institucijos ne visada rodo iniciatyvą, nesiekia pasirašyti atitinkamų susitarimų, kad žmonėms lengviau būtų išvykti ir pakeliauti.

- Vilniaus "Versmės" leidykla leidžia Lietuvos tūkstantmečiui ir Mindaugo karūnavimo 750-osioms metinėms skirtą knygų seriją "Lietuvos valsčiai". Leidykla pasiūlė 2003 metais išleisti knygą apie Medininkus – pilį, jos istoriją, šio krašto gamtą, švietimo padėtį, tuo pačiu įamžinti žuvusių pasieniečių ir muitininkų atminimą? Ar KVAD galėtų paremti tokios knygos leidybą?

- Manau, kad tam tikrą lėšų dalį KVAD galėtų skirti. Sakykim, šiems metams leidybos programa iš esmės jau suformuota, bet dar po metų, laiku pasiūlius, būtų įmanoma surasti lėšų. Gal ne visą reikalingą sumą, bent jos dalį. Knyga apie Medininkų kraštą puikiai papildytų Mindaugo karūnavimo 750-ąjį jubiliejų ir taptų reikšmingu akcentu. Šia monografija apie Medininkus būtų įprasmintas ir nelengvas pilies atstatymo procesas, ir žmonės, padėję atstatyti pilies sienas bei pagrindinį bokštą, rinkusiems ir aukojusiems taip reikalingas lėšas. Galbūt prie tokios knygos išleidimo galėtų prisidėti ir išeivijos lietuviai ar jų įsteigti atitinkami fondai. Tačiau svarbiausias ir bendras tiek KVAD, tiek ALIAS siekis – iki Mindaugo karūnavimo jubiliejaus, kurį minėsime 2003 metais, atstatyti pagrindinį pilies bokštą. Manau, kad tai realu ir įmanoma padaryti.

LIETUVOS MOKSLININKŲ STRAIPSNIAI

Medininkų pilies atstatymo fondo iniciatyva buvo paruošti žurnalo "Technikos žodis" keturi numeriai, išimtinai skirti Medininkų pilies atstatymo projektui. Šiuos numerius savo straipsniais parėmė Lietuvos ir išeivijos mokslininkai - architektai, inžinieriai, archeologai, istorikai, žurnalistai. Jie savo straipsniuose apžvelgė Medininkų pilį ir jos atstatymo projektą idaugiau savo profesijos ribose. Straipsniai sulaukė didelio susidomėjimo Lietuvoje ir išeivijoje. Žemiau pateikiame žurnalo "Technikos žodis" numeriuose atspausdintų mokslininkų straipsnių sąrašą.

"Technikos Žodis" 1993 m. Nr. 1

Medininkų senovė ir nūdienu - Architektas Napalys Kitkauskas
 Medininkų pilies apsauga ir konservavimas - Architektas Stanislovas Mikulionis
 Būtina tęsti Medininkų pilies atstatymą - Istorikas Jonas Dainauskas
 1993 metai - karaliaus Mindaugo metai - Istorikas Marijus Blynas
 Medininkų pilis - Istorikas J. Jurginis
 Medininkų pilies archeologiniai tyrimai 1992 m. - Archeologas Giedrius Aleliūnas

"Technikos Žodis" 1995 m. Nr. 1

Mūro pilių atsiradimas ankstyvojoje Lietuvos monarchijoje - Istorikas Edvardas Gudavičius
 Medininkai ir lietuvių kalba - Kalbininkas Zigmąs Zinkevičius
 Vakarų Europos ir Bizantijos architektūros tradicijos
 XIII-XIV a. Lietuvoje - Architektas Stanislovas Mikulionis
 Keletas minčių apie XIII-XIV a. Lietuvos kulto pastatus,
 urbanistikos, statybos medžiagas - Architektas Napoleonas Kitkauskas
 Architektą Stasį Mikulionį prisimenant - Architektas Napoleonas Kitkauskas
 Tęsiasi Medininkų pilies tyrimai - Archeologas Vytautas Urbanavičius
 Medininkų pilis, jos išsaugojimo ir atkūrimo darbai - Architektas dr. Jonas Glemža
 Pilių statybos technika ir technologija - Inžinierius Kazimieras Pališkis
 Medininkai (Medininkai) - žurnalistas Bronius Kviklys
 Medininkų pilies senovė - Istorikas Jonas Dainauskas
 Medininkų apylinkių landšaftas - Kraštovaizdininkas Kęstutis Labanauskas
 Paminklas karaliui Mindaugui - Rašytoja Danutė Bindokienė
 Virš donžono iškelsime trispalvę! - Architektas Albertas Kerelis
 Septyni kryžiai Medininkuose - žurnalistas Jonas Albertavičius

"Technikos Žodis" 1999 m. Nr. 1

Medininkų pilis atsako, kas mes esame - žurnalistas Jonas Albertavičius
 Medininkų pilis ir jos seserys - Lydos ir Krėvos pilys - Architektas Jonas Glemža
 "Lietuvos paminklai" - kultūros paveldo baruose - Ekonomistas Algimantas Kavaliauskas
 Medininkų pilies archeologiniai tyrimai - Archeologas Vytautas Urbanavičius
 Lietuvių kalba grįžta į Medininkų kraštą - Kalbininkas dr. Zigmąs Zinkevičius
 Lietuvos istorija: žvelgiant nuo Medininkų pilies mūrų - Istorikas dr. Alfredas

Bumblauskas

Medininkų pilis gyva – Inžinierius Leonas Maskaliūnas

“Technikos Žodis” 2000 m. Nr. 4

1009-ieji metai: šventasis Brunonas atranda Lietuvą - Istorikas dr.

Alfredas Bumblauskas

Medininkai - Archeologas Karolis Mekas

Iš architekto Stanislovo Mikulionio dienoraščio

Mūsų Sigitas - Jonas Glemža

S. Lasavickas: “prieš mūrinę buvo medinė pilis”. - Žurnalistas Jonas Albertavičius

Studentai - Medininkams - Architektas Vytautas Dičius

Vilniaus krašto rezidenciniai rūmai - Muziejininkas Romualdas

Budrys

Subačiaus vartai - verta atstatyti - Architektas Žybartas Simonaitis

V. P.

LIETUVOS DIDŽIOJI KUNIGAIKŠTIJA - LIETUVIŲ SUKURTA VALSTYBĖ

JONAS ALBERTAVIČIUS

Kokia yra senosios Lietuvos valstybės vieta Europos civilizacijos kontekste? Prašydami būti priimami į Europos Sąjungą, tarsi turime priimti dar vieną - sugrįžimo į Europos civilizaciją krikštą. Bet prieš daugelį šimtų metų mes taip pat ten veržėmės, nors kiti lietuvius ir vadino barbarais ar pagonimis. Lietuvos nacionalinės televizijos laidos “Būtovės slėpiniai” pašnekovai, du garsūs istorikai Edvardas Gudavičius ir Alfredas Bumblauskas senąją Lietuvos didvalstybę pavadina imperija, o lietuvius - užkariautojais... Kai kas net ėmė tuo piktintis, apkaltino istorikus praeities juodinimu. Su Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto dekanu, prof. Alfredu BUMBLAUSKU kalbasi žurnalistas Jonas ALBERTAVIČIUS.

CIVILIZACIJOS MOKYTOJAI – LENKAI

- Ar dabarties politikai gali pasimokyti iš praeities politikų klaidų, jeigu pripažinsime, kad kai kurios situacijos istorijoje, nors ir naujomis aplinkybėmis, vis dėlto atsikartoja. Kas ką moko: praeitis - dabartį, ar, kaip jūs sakote, dabartis yra praeities mokytoja?

- Aš esu sakęs, kad ne praeitis turi mokyti dabartį. Šiuo požiūriu turbūt kiekviena epocha yra labai skirtinga, nors šiuolaikinis mokslas reikalauja ieškoti bendrybių, kad būtų galima bent jau palyginti. Tas palyginamumas parodytų, kad epochos yra vis kitokios. Ir juo labiau praeitis negali pamokyti dabarties dėl to,

Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto dekanas, prof. dr. Alfredas Bumblauskas

Mildos Juknevičiūtės nuotrauka

kad paaikštėtų, kad toje praecityje nėra kažkokių stebuklų, net jei mes ir turėtume Vytauto laikų imperiją. Tuoju pat paaikštėtų, kad šitokios vertybės yra reikalingos tikrai nedidelei visuomenės grupei. Štai XIX a. buvo laikoma, kad istorijoje gražu, kada stipri valstybė. Bet tai yra vyriškos, politikuojančios visuomenės vertybė. Apskritai, vertybė tiems, kuriems vertybė yra jėga. O visuomenei, man, kaip eiliniam piliečiui, visiškai neįdomu, koks valdovas kada ką veikė ir su kuo kovojo. Man daug įdomiau, ką žmonės valgė, kaip miegojo ir koku būdu susiformavo moralės normos. Taip atsiranda visuomenės, kultūros istorija. Ir štai dėl to ne praeitis, manau, turėtų mokyti dabartį, o iš tikrųjų dabartis kelia vis naujus klausimus praeičiai. Pavyzdžiui, ar galėjo prieš 50 metų iškilti klausimas: ar vertėjo mums laimėti Žalgirio mūšį? Niekai negalėjo kilti toks klausimas. Štai pradėjo aiškėti, kad mes su estais šiek tiek skirtingais tempais rutuliojamės. Nekelsim klausimo, ar estai sugebėjo suformuoti tokį įvaizdį, nors tai irgi svarbu. Bet iš tikrųjų jie daug kur geriau, sparčiau juda į priekį postkomunistinėje visuomenėje. Ir iškart iškyla klausimas: kam mes laimėjom Žalgirio mūšį? Gal reikėjo pralaimėti ir gyventumėm kaip estai?

- Sustokim ties tuo, kad Estija, buvusi Livonija, bene 700 metų buvo valdyta vokiečių ir galėjo visiškai prarasti savo identitetą. Mes - atvirkščiai, skynėm vieną pergalę po kitos, vis didėjom, plėtėmės. Kas čia atsitinka? Kodėl lyginat kad ir su tais pačiais estais, mes prasčiau atrodome, nors atsilaikėm prieš vokiečius ir kitus užkariautojus?

- Nėra vienareikšmiškai aišku, ar estai jau yra labai

Janušo Radvilos portretas (1612-1653) tapytas apie 1634 m. Drobė, aliejus. Dailininkas Bartalamėjus Strobelis (1591-1650). Baltarusijos dailės muziejus Minske.

Klaudijaus Driskiaus nuotrauka

Kotrynos ir Marijos Radvilienių portretas. Drobė, aliejus. Dailininkas nežinomas. Baltarusijos dailės muziejus Minske.

Klaudijaus Driskiaus nuotrauka.

priekyje ir kiek priekyje. Iš sovietmečio galima atrasti daugiau kultūrinių gyvenimo faktų, kur estai stebindavo savo mobilumu, modernumu ir pan. Tačiau, matyt, yra vienas dalykėlis, kuris verčia susimąstyti - tai protestantizmo ir katalikybės skirtumas. Galbūt yra taip: pasak Makso Veberio, protestantizmas ir kapitalizmas yra labai glaudžiai susiję dalykai. XV-XVI a. Švedija buvo labai atsilikusi valstybė. Tarp kitko, su Lenkija mes atrodėm solidžiau. Kai XVI a. vidury Kotryna Jogailaitė vyko į Švediją, švedai nepaprastai džiaugėsi, kad pavyko tokią nuotaką įgyti iš tokios geros šalies. Upsalos katedros koplyčioje ta idėja įgavusi konkrečią išraišką: Stokholmas virš Jono galvos yra mažiukas, o Krokua nupiešta kaip galingas miestas. O Vilnius XVI a. vidury ne ką prasčiau atrodė už Krokuvą. Vadinasi, protestantizmas Švedijai leido prisigretinti prie priešakinio Europos regiono. Bet prof. E. Gudavičius dar kitą ir galbūt gilesnį - civilizacinį - aspektą išvelgė. Jo manymu, estų ir latvių mokytojai yra vokiečiai. Vis dėlto civilizacine prasme vokiečių mokykla yra solidesnė negu mūsų mokytojų. O mūsų civilizacijos mokytojai yra lenkai. Šiuo požiūriu nieko bloga nenoriu pasakyti prieš lenkus, bet vokiečių ir lenkų civilizacijų lygmenys, deja, yra labai skirtingi. Per visus viduramžius ir dar vėliau nesunku pastebėti, koku būdu ir kaip Lenkija mokosi iš vokiečių. Lenkų istoriografija tikrai dabar iškėlė tą klausimą. Anksčiau bijodavo klausti, koks yra vokiečių civilizacijos vaidmuo Lenkijos visuomenei. O mūsų istoriografija yra gležnutė. Ir kai prof. E. Gudavičius atvirai kelia klausimą, koks lenkų vaidmuo Lietuvos kultūroje, ne vienam tai sukelia polononofilijos išgaštį.

Yra svarbu platesnis kontekstas, kurį atveria prof. E. Gudavičius. Istorija - ne gražių pavyzdžių papasakojimai, kad mes šiandien didvyriškiau nusiteiktume ginti Lietuvą. Istorija yra kaip psichoterapija. Ji leidžia mums nepradėti verkti ten, kur gal reikia imti ir elementariai nusiraminti. Aš paprastai sakau: kaip ta Lietuva galėjo ypač daug pasiekti, jeigu ... pas mus šalta. Mes tiesiog esame tokioje zonoje. Kai pasižiūri, kur nuvingiuoja nulinė izoglosa, sako, ji kažkur apie Balstogę ir baigiasi (juokiasi)... Juk dar prieš 10 tūkstančių metų čia stūksojo ledynai. O kažkur, kitose Europos dalyse, kultūra pamažu judėjo į priekį. Pavyzdžiui, lyginant su anksčiausiomis radimvietėmis, keramika pas mus vėluoja keturis tūkstančius metų. Tai ko norėti? Viskas vyko pamažu, difūzinis kultūros slydimo mechanizmas Europoje yra akivaizdus. Kažkur yra civilizacijos branduoliai, ir nieko čia nepadarysi. Kai taip žvelgi, paaiškėja, kad per 1000 metų mūsų tauta sugebėjo šį bei tą sukurti. Ir tai yra, svarbiausia, pagrindas mums šiandien. Tai nėra taip blogai.

TŪKSTANTMETIS. O GALDAUGIAU?

- Ar įmanoma paankstinti Lietuvos vardo paminėjimo datą? Nejaugi jau viskas ištyrinėta ir nieko nauja negalima atrasti?

- Ar gali Lietuvos vardas būti paminėtas anksčiau? Gali. Nors aiškėja, kad visiškai neatsitiktinai 1009 metais Lietuva buvo paminėta. Anksčiau mums atrodė, kad tai atsitiktinumas. Bet aišku, kad Brunonas Bonifacijus, būsimasis šventasis, vyko specialiai į Lietuvą. Aiškiai, matyt, buvo kažkur nugirdęs iš kaimynų - ar iš Kijevo, ar iš prūsų ta žinia buvo atėjusi. Iš tos aplinkos buvo ir šv. Vaitiekus Adalbertas, kuri prūsai nužudė. Matyt, buvo žinoma, kad kažkur yra Lietuva. O Lietuva gali būti sužinota tada, kai ji turi kažkokią organizaciją. Kad tai yra ne šiaip miškai ir džiunglės, o egzistuoja kažkokia bendruomenė, vienokiu ar kitokiu būdu valdoma ir į kurią vykstama turint tikslą ją apkrikštyti. Vadinasi, Lietuva yra kažkuo

tapusi, kad pas ją atvyksta misija. Tai neatsitiktinis dalykas. Galbūt atsirastų šaltiniai, sakykime, pas rusus, nes lenkai dar XIII a. painioja prūsus su lietuviais. Iš lenkų šaltinių nelabai tikėtina, kad Lietuva galėtų būti anksčiau paminėta. Iš rusų šaltinių - galbūt, nes Lietuva tiesiogiai ribojosi su rusais, o su lenkais nesiribojo, nes jotvingiai ir prūsai buvo tarp lietuvių ir lenkų mozūrų. Tiesioginių kontaktų lietuviai su lenkais neturėjo. Bet vargu, ar būtų įmanoma ženkliai paankstinti tą datą. Tai, kad Lietuvoje yra Netimero valdžia, rodo, kad ji yra atsiradusi dar neseniai, nes vienas brolis yra atsiskyres, o kitas tebegyvena kartu. Tai rodo, kad paveldėjimo institutas atsirado palyginti neseniai.

Hipotetiškai įmanoma paankstinti šią datą, bet niekaip negalėtume anksčiau, negu iki VII amžiaus, nes kalbininkai yra nustatę, kad šiame amžiuje atsiskyrė lietuvių ir latvių kalbos. Ir, apskritai, noriu pasakyti, kad niekada faktas, koks nors dokumentas negali nuginčyti teorinio, conceptualaus teiginio. Gali tik paaiškėti, kad conceptualus teiginys neįvertino šito fakto. Konceptijos kuriamos iš visos faktų visumos, o ne iš vieno ar antro fakto. Tuomet reikėtų Lietuvoje atrasti Troją ar dar ką nors, kad būtų galima pasakyti, kad lietuviai kažkada turėjo pagonišką civilizaciją. Vargu, ar tai įmanoma.

- O gal reikėtų patikrinti mitus, kurie galėtų būti realūs?

- Gali būti. Tikrai įtarimą kelia, kad šitie mitai surašyti tada, kai lietuviams prirėkė save kildinti iš romėnų. Čia yra didžiulis metodinis ginčas dėl legendų, kurios užrašomos po kelių šimtų metų. Dalis istorikų, taip pat ir prof. E. Gudavičius yra skeptiškas šios tradicijos ir legendinių šaltinių atžvilgiu. Jis laiko, kad tai yra vėlyva - XV-XVI a. kūryba. Kai kas įžvelgia, kad ten galėtų būti tam tikros mitų užuomazgos. Šiuo atveju, pavyzdžiui, ir prof. E. Gudavičius pradeda manyti, kad buvo kuriamas lietuvių epas ir jis to epo užuomazgų įžvelgia lietuvių metraščiuose užrašytuose keliuose

Miro pilis Baltarusijoje, netoli Baronovičių, kurią pastatė Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis. Priekiniame plane - menotyrininkai iš Lietuvos Marija Matuškaitė ir Gintaras Žalėnas.

Klaudijaus Driskiaus nuotrauka

Nuagarduko pils ir pylimas.

siužetuose -Algirdo žygiuose į Maskvą ir Birutės bei Kęstučio vedybų siužete. Nors jie užrašyti tarsi po 100 metų, bet tuos pasakojimus atitinka kiti šaltiniai, kuriuose minimas Šventaragio mitas. Vadinasi, Šventaragis jau galėjo būti kaip epas, legenda, jis nėra sukurtas XVI a. pradžioje. Tokių niuansų yra. Svarbu, kad su Algirdu Juliumi Greimu, Norbertu Vėliumi, kurie padarė didžiulę pradžią, susiformavo šiuolaikinės mitologijos mokslas. Bet pastarajam irgi nėra tiek svarbi legendinė lietuvių praeitis. Svarbiau, kad per lietuvių mitologiją mes galim išeiti į tam tikras indoeuropeistikos problemas.

- Kodėl Lietuvos Didžioji Kunigaikštija, o ne Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė, kaip buvome įpratę šią valstybę vadinti?

Naugarduko bažnyčia.

- Tai prof. E. Gudavičiaus išmislas. Bet jis gana tvirtai pagrindžia savo nuomonę. Priesagos -ystė ir -ija lietuvių kalboje labai aiškiai skiriamos: -yste vartojama, kai turimas omeny abstraktus reiškiny, o -ija, kai jis materizuojamas. Imkim paprasčiausius žodžius: draugystė ir draugija. Draugystė - abstrakcija, kurios nepačiupinėsi, o draugija - draugystė susietų žmonių draugija. Tai yra institucija, turinti savo įstatus. Prof. E. Gudavičius ir mano, kaip yra vyskupystė ir vyskupija, taip yra ir kunigaikštystė ir kunigaikštija. Kunigaikštystė šiuo atveju išreiškia valdoviškumą – abstraktųjį principą, kuris reiškiasi kunigaikštijoje.

- Lietuvos Didžioji Kunigaikštija Lietuvos istorijoje užima svarbiausią dalį. Kodėl prirėkė specialios istorijos šiai didvalstybei? Kodėl ėmėtės šio darbo ir į kokius klausimus norėjote atsakyti?

- Reikėtų pakoreguoti klausimą. Aš nerašau LDK istorijos. Faktiškai, nuo pat 1009-ųjų metų - Lietuvos vardo paminėjimo ir formaliai iki pat 1795 metų -tai yra LDK istorija. Bet man rūpi Lietuvos istorijos tritomis, ir aš jį skaidau į tris stambias dalis: "Senoji Lietuvos istorija", "Naujoji Lietuvos istorija" ir

"Lietuvos priešistorija". Šiuo metu pabaigęs rašyti "Senosios Lietuvos istorijos" tekstą. Ji ir apima laikotarpį nuo 1009-ųjų, kuriuos galima laikyti Lietuvos istorijos pradžia, nes apie ją jau yra rašytiniai šaltiniai, iki senosios Lietuvos valstybės - LDK pabaigos. Toliau turėtų būti modernioji arba Naujoji Lietuvos istorija. Šiuo požiūriu man rūpi ne tiek valstybė - Lietuvos Didžioji Kunigaikštija, o visa epocha visoje Lietuvos istorijos perspektyvoje. Man ne tik rūpi, kaip iš tikrųjų buvo, o kodėl vienaip ar kitaip galvojama apie praeitį.

- Gal galite pateikti konkretų pavyzdį?

- Man, pavyzdžiui, rūpi, kodėl žmonėms aktualu vienas siužetas, o ne kitas? Kodėl vieni žmonės iš tų pačių faktų daro vienas išvadas, o kiti - kitas? Pavyzdžiui, į tą pačią Koložą (XII a. pastatyta cerkvė su vingriais ornamentais iš spalvotų plytų -A.J.) žiūrėdami lietuviai sako, kad Gardinas yra lietuvių miestas, O baltarusiai sako, kad šimtu procentų tai baltarusių miestas. Man rūpi klausimai, kodėl tie patys faktai ar tų faktų kombinacijos kažkoku būdu leidžia labai skirtingai interpretuoti Lietuvos istoriją? Jeigu aš teigiu savo versiją siekiu matyti kiek galima daugiau istorijos perspektyvos. Toks yra mano metodas. Aš netvirtinu, kad kaip A.Bumblauskas sako, taip ir yra. A.Bumblauskas turi tikrai labai korektiškai pristatyti įvairiausias galimybes mąstyti apie istoriją. Žodžiu, turi būti daug šaltinių, rašytinių ir ikonografinių, padėti žmogui atsirinkti, kad jis pats bandytų suvokti, kur yra senosios Lietuvos istorijos atraminiai taškai, duomenys, iš kurių mes sprendžiam apie tą praeitį.

- LDK paveldą šiandien daug kas savinasi: ir Lenkija, ir Baltarusija, ir Ukraina. Be to, Lenkijos istoriografijoje seniai tapo tradicija pasiimti tai, kas kita kartą jai ir nepriklauso. Antra vertus, Lenkijos istorikai jau spėjo anksčiau daugelį LDK valstybės momentų interpretuoti sau naudinga linkme. Ir dabar jūs tarsi bandote "pasidalytą turtą" atimti iš kitų? Kaip sekasi polemizuoti su šių šalių istorikais?

- Su lenkų istorikais tai vyksta nuolat, kadangi yra susiformavę nemaža stereotipų. Lenkų istoriografai kažkaip nejučiom įsivaizdavo, kad jeigu žmogus vedė arba ištekėjo, jis negali išsiskirti. Aš paradoksaliai kalbu apie Jogailos ir Jadvygos vedybas, nes šiuo atveju "apsiženijo" Lietuva su Lenkija. Bet ji gali ir išsiskirti, kas faktiškai ir įvyko. Šiuo atveju "nuotaka", t.y. Lenkija labai skausmingai tai priėmė. Bet tokia istorinė realybė. Šiuo požiūriu mes, Lietuvos istorikai, sakom: ponai lenkai, pripažinkite, kad tai vis dėlto buvo santuoka praeityje, o ne tai, kad nuotaka ėmė ir pasidavė, kažkoku būdu išnykdam. Yra santuoka, yra du jos nariai, ir nereikia kalbėti, kad vyro monetos -moters kišenėje (kaip lenkai sako -"monety Polskie na Litwe"). Kodėl jeigu yra Lietuvos pinigai, jeigu funkcionavo atskira pinigų sistema, Lietuvos kalyklos su didžiojo kunigaikščio, o ne su Lenkijos karaliaus regalijomis? Arba "architektūra polska na Litve". Kokia ten Lenkijos architektūra, jeigu yra italų architektai, projektavę baroko stiliumi? Tai gal italų ar Europos architektūra?

- [LDK paveldo dalybas įsijungę ir baltarusiai.

-Aišku, yra iškilęs kitas subjektas - baltarusiai. Bendra tiesa yra paprasta - LDK yra lietuvių sukurta valstybė. Šią tiesą istorikas V. Pašuta jau prieš keliolika metų pasakė. Aišku, yra kitas dalykas, kad lietuvių sukurta valstybė apėmė labai margą visuomenę. Tiesa, aš varčiau terminą - "rusėnas", o ne "gudas", kaip prof. E. Gudavičius. "Gudą" galima būtų vartoti, jeigu šiandieninius baltarusius vadintume baltgudžiais. Bet kadangi patys baltarusiai Vilniuje save vadina "gudy", man netinka "gudų" sąvoka LDK laikų, ypač XV-XVI a. bendruomenei vadinti. Ji dar buvo iš principo neišsiskyrusi į ukrainiečius ir baltarusius, dėl to varčiau terminą "rusėnas". Rusėniškoji visuomenė, mano įsitikinimu, buvo vienas svarbiausių, o gal ir pagrindinis veiksnys to, ką mes vadinam lietuviškąja tolerancija. Mano įsitikinimu, ne iš pagonybės kyla šis mūsų fenomenas, o vien dėl to, kad rusėnai iš principo neleido lietuviams katalikams prismaugti stačiatikybės. Ji buvo pakankamai įtakinga visuomenė. Ką tai reiškia? Kad LDK visuomenė marga - ko mes ir nenorėjom matyti istoriografijoje ir ko nėra nei S. Daukanto, nei A. Šapokos istorijos veikaluose. Jeigu yra, tai labai atsitiktinai: kur-nekur paminėti žydai, kai kur rusėnai. O visuomenės variantiškumo, kultūros daugialypiškumo nėra. Man tai labai rūpėjo, ir tai yra vienas iš svarbesnių aspektų, kad turi atsirasti visiems istoriniams subjektams vieta Lietuvos istorijoje.

MŪSŲ SAVASTIS – BAROKO KULTŪRA

- Kokius pagrindinius dalykus akcentuojate "Senosios Lietuvos istorijoje"?

-Mano "Senajoje Lietuvos istorijoje" akcentas turbūt yra labai paprastas. Jeigu nuo S. Daukanto paprastai sakydavom, kad Lietuvos esmė yra pagoniškieji laikai, tai aš bandau pasakyti, kad mūsų visuomenės šaknys yra baroko epochoje. Mes esam anaipol ne pagoniškoji, o barokinė visuomenė su daugybe atributų. Ne tik su barokinėmis bažnyčiomis, kurios yra labai svarbus Lietuvos kraštovaizdžio elementas. Ne tik su katalikybe, kuri atėjusi iš baroko epochos, o ne iš ankstesnių laikų. Mūsų savastimi tapo baroko kultūra su tam tikru teatrališkumu. Tai vienas dalykas. Ir su tam tikru garbės supratimu, kuris neretai yra svarbiau, negu tam tikras racionalus vieno ar kito reiškinio sudėliojimas. Čia turbūt yra mano pagrindinė ašis. Jeigu žvelgsime į senąją Lietuvos istoriją, didžiausią įtaką lietuvių mentalitetui, jo susiformavimui padarė XVII-XVIII amžiai. Kaip tik šios epochos turėjo daugiausia įtakos lietuvių dvasios sąrangai, jos ornamentikai.

- Jeigu teisingai suprantu, jūsų tyrimų objektas - ne patys istoriniai įvykiai, o jų pasekmės, palikti pėdsakai, t. y. tautos mentalitetas?

- Man rūpi, iš kur mūsų visuomenėje atsirado vienos ar kitos tendencijos, kas jas skatino, kaip formavosi samprata apie gerį

Nesvyžiaus Radvilų rūmai.

ir blogį, kokią transformaciją patyrė moralės normos, kaip jos atsiliepė žmonių charakteriui. Jeigu istorija – žaizdras, man rūpėjo surasti, kokias žymes paliko laikas ir įvykiai, negandos ir tragedijos, kokias etines normas bei pasaulėžvalgą suformavo. Žinoma, yra ir kitas, tradicinis kelias - imti ir kažką surasti pasididžiavimui, pasakyti - štai kokia valstybė, kokie mes buvom dideli, dabar eikim ir užkariaukim Baltarusiją ar Ukrainą. Tačiau šiandien tai jau neatrodytų rimta. Mes turim, matyt, ieškoti, kas mes patys esam. Ir jeigu istorikas gali pasakyti, pažinti tos ar kitos epochos vieną ar kitą bruožą, čia aš ir matau savo kaip istoriko tam tikras funkcijas.

- Teko aplankyti ne vieną LDK paminklą, prie jo sustoti. Kas padarė didžiausią įspūdį?

- Visa ta užmirštoji Lietuva - tai yra dabartinė Baltarusija. Be abejo, čia daug ką reiškia ir Adomo Mickevičiaus aura. Naugarduko žemė su didikų Radvilų Nesvyžiumi. Ir dar tame pačiame pakraštyje Ružanai su XVIII a. antrosios pusės Sapiegų rūmais, kurių kiemas vos ne futbolo aikštės dydžio. Tai daro milžinišką įspūdį. Aišku, atradimai ir kuklios gotikinės Sinkovičių arba Malo Možeikovo cerkvės, po to Palenkė su Suprasliu

Nesvyžiaus bažnyčia

šalia Balstogės. Apskritai, Palenkė yra net istorikų užmiršta, atrodo, kad ji kažkur Baltarusijoje. O juk čia - LDK teritorija, atitekusi Lenkijai po Liublino unijos. Mums atrodo, kad dabartinė Lenkijos siena eina sulig Liublino unija. Nieko panašaus. Yra Palenkėje žemių, kurios iki pat 1795 metų nepriklausė Lenkijai, o priklausė Trakų vaivadijai arba LDK. Iki Augustavo mes dar žinom, kad čia Trakų vaivadija, bet kad Supraslis nebuvo Lenkijos karūnos valda, to mes nežinom. O kas žino, kad Supraslyje stovi Chodkevičių funduota gotikinė cerkvė?

- Kaip atsitiko, kad žemės po Liublino unijos perėjo Lenkijai?

- Neperėjo! Tas ir yra, kad neperėjo. Mes užmiršom, kad jos priklausė LDK net po Liublino unijos. Ir visiškai esam užmiršę, sakykim, Radvilų Palenkės Bialą - kad ši teritorija už Bugo net po Liublino unijos priklausė LDK. Tie dalykai man pačiam buvo atradimai. Arba, sakysim, (bent jau taip lenkų istorikai sako), Vytauto mūrinė bažnyčia Melnike. Šitie dalykai visiškai neįvesti į mūsų savimonę. Vytauto dvelksmas Lucke - tai yra akivaizdžiai istorinė Vytauto laikų pilis.

- Ir kokia šio LDK paveldo būklė?

- Būklė puiki. Lenkų, ukrainiečių restauratorių sutvarkyta. Čia net ir Vytauto atminimas labai sergstimas - Lucke yra "Vytauto karūnos" restoranas. Labai gražu Nesvyžiuje. Laimingas likimas lėmė, kad Radvilų rūmuose bolševikai iškart įkūrė sanatoriją. Dėl to Nesvyžius ir išliko. Kai kur baltarusiai labai gražiai sutvarkę: sakysim, Miro, Lydos pilis. Liūdniau atrodo Krėva, bet ne liūdniau, kaip Medininkai.

- Ar ketinama Krėvos pilį atstatyti?

- Apie Krėvą man sunku ką nors pasakyti, nes senokai ten bebuvęs. Ne manęs to reikėtų klausyti, o pilių tyrinėtojų. Tačiau yra ir kur kas nykesnių vaizdų. Pavyzdžiui, labai liūdina Alšėnai – Sapiegų pilis, apgriuvę Ružanai. Bet tokių vaizdų turbūt ir Lietuvoje atrastume. Čia nieko baisaus – visas mūsų to pakraščio dėsnis - prastokai elgiamės su savo paminklais. Bet tam reikia labai didelių lėšų, nes tai stambūs statiniai, ir vargu, ar vietinių bendruomenių pastangomis kas nors galėtų būti padaroma. Matyt, dėl to Vakarai ir yra sugalvoję - konservuokim, neleiskim sugriūti daugiau, negu dabar. Tai yra labai svarbu.

- Užsiminėt apie Medininkų pilį, kuri prašyte prašosi ir istorikų dėmesio. Juk galėtų rasti studentas istorikas, kuris susidomėtų pilies istorija, parašytų apie ją monografiją?

- Matot, tokiai monografijai reikia labai kvalifikuoto istoriko, kuris neatsiranda per metus, dvejus ar penkerius. Turi subręsti visa mūsų viduramžistikos specialistų karta, kuriai dabar nedėkingos sąlygos. Kur dabar žmogus eis su viduramžistika? Kam reikia viduramžių? Mes šiaip istorikų negalime išlaikyti, o viduramžių specialistams reikia lingvi specialistų igūdžiai, šaltinių žinojimas, kalbų. Ir kas iš to? Gaus mokytojo algele? Mes dėl to orientuojam jaunimą į tai, ką amerikiečiai vadina viešąja istorija. Istorikas turi mokėti braižyti žemėlapius, dirbti įvairų darbą - redakcijose, mokyklose ir kt. Siauresnė specializacija yra nepaprastai sudėtinga. Apskritai istorija yra milijonierių, turtuolių mokslas.

- Ar galima būtų įrodyti, kad Medininkų pilyje gyveno šventasis Kazimieras, Lietuvos globėjas?

- Dėl Kazimiero, matyt, galima būtų specialiai kažką daryti. Bet koks dalykas yra: kiek aš esu bendravęs su archeologais, jie sako, kad Medininkų pilyje niekaip neranda ženklesnio kultūrinio sluoksnio. Toks jausmas, kad pilyje nelabai gyventa. Galbūt čia dažniau subėgdavo slėptis, kai iškildavo pavojus ir apylinkėse pasirodydavo priešas, ir pilis tarnaudavo kaip slėptuvė. Bet kuriuo atveju šias versijas dar reiktų tikrinti.

- LDK laikais vienu metu statė ne vieną pilį, o kelias iš karto. Ir kažkaip tam užtekdavo lėšų. O šiaudien mes jau dešimti metai nebeįstengiam atstatyti vieno Medininkų pilies donžono?

- Bet matot, kokia tais laikais buvo visuomenė!

Šiandien visuomenė demokratiška, visi žmonės nori bent šiaip taip gyventi. O tada niekas nežiūrėjo. Mes gi nežinom baudžiauninkų kasdienybės, kaip tie žmoneliai turėjo gyventi. Niekas neklausė visuomenės. Dėl to neturim teisės XXI amžiaus sandūroje iš aukšto žiūrėti ir į tokius dalykus. Pavyzdžiui, daliai visuomenės gali tikrai atrodyti, kad esame kone bedarbių visuomenė, kuriai ne pagal

išgales imti ir atstatinėti brangiai kainuojančius statinius. Atstatisim, kai praturtėsime. Suspėsime. Nieko neatsitiks. Man kartais šiek tiek kelia nerimą, kad nereikėtų beatodairiškai visko imtis. Pradėjome atstatinėti Medininkų pilį ir pabaikim, o nepulkim prie kitų, nes atstatyti visą istorijos ir kultūros paveldo objektą vienu metu neįmanoma. Tiesiog reikėtų parengti ilgalaikę programą ir nustatyti prioritetus.

MEDININKŲ PILIES ATSTATYMO FONDAS (M. P. FUND)

AUKOTOJAI

Nuo 2001. 01.11 iki 2002.03.04

1. Mecenatai (\$1,000 ir daugiau)

Filomena Kantautienė – Masiokienė (\$30,000) Broniaus, Vinco ir Vlodo Masiokų atminimui

2. Rėmėjai (\$100 iki \$999)

Dalius Vasys (\$250), Romas ir Milda Mildažiai (\$200), Antony A. Bobelis (\$125), Vytautas ir Danutė Anonis (\$100), Rev. Alfonsas Babonas, Jurgis ir Dana Bendikas, George Z. Brinkis, Algirdas Gustaitis, Dominic ie Ada Masiulis, Vytautas Jonaitis, Marytė Buskonienė, Dr. Kazimieras Rimkus, Ada Sutkus, G.M. Šernas, Jonas ir Marija Šimonis, Kęstutis J. Tautvydas, Leo Trečiokas, Dr. Ignas Urbonas, Jonas Vainius.

3. Aukotojai (mažiau \$100)

Walter Sinkus (\$75), Tadas Bauža (\$50), Teklė Bogušas, Algimantas ir Birutė Bublys, K.P. Devenis, Jeronimas Gaižutis,

John ir Anelė Gubelevičius, Jonas Kučinskas, Konstancija ir Vaclovas Nenortas, Aldona G. Olis, Augustas ir Stella Paškonis, Anicetas Simutis, Eugene Stonikas, Vytautas Tamošaitis, Alfonsas Tumas, Antanas Valavičius, Tadas Varanka, Elegijus ir Aldona Kaminskas (\$30), Kazys Barūnas (\$25), Roma ir A.L. Cepulis, M.D., Josph Noreika, Maria Žigaitis-Gelažius, Izabelė Adomaitis (\$20), Aniceta Giedraitis, Vladas Gilys, Zigmas ir Virginija Grybinas, John Svera, Julia Vailokaitis, Jonas Vėlūtis, Bronius V. Krokys (\$15), Estera J. Alšėnas (\$10), John P. Jodwalis, Marytė Ivanauskaitė, Casimir ir Gilanda Matonis, Vincas Žebertavičius.

P.S. Gautos aukos yra laikomos First Personal Banke, Čikagoje.

M.P.A. FONDO SUVESTINĖ

\$76,637.00 Aukos ir palūkanos

\$32,687.00 Pervesta į Lietuvą
už atliktus darbus

\$43,950.00 Balansas

12. 31. 2001 m.

M.P.A. FONDO VALDYBA

**AMERIKOS LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ SĄJUNGOS (ALIAS)
MEDININKŲ PILIES ATSTATYMO FONDO IR KULTŪROS VERTYBIŲ
APSAUGOS DEPARTAMENTO SUSITARIMO DĖL MEDININKŲ PILIES
DONŽONO RESTAURAVIMO-ATKŪRIMO DARBŲ
KETINIMŲ PROTOKOLAS**

2001 m. birželio mėn. 06 d.

XIII–XIV a. Medininkų pilis – seniausias saugotinas architektūros objektas Lietuvoje. Pilies tvarkymo darbai pradėti dar 1960 m., bet naują impulsą suteikė visuomenės ir valstybės dėmesys pilies tvarkymui nuo 1991 m. Į pilies darbų programą įsijungė ir ALIAS, jo fondas, skirtas Medininkų pilies atstatymui. ALIAS fondas jau kelis kartus lėšomis prisidėjo prie Medininkų pilies donžono restauravimo, taip pat populiarindamas pilį trimis ALIAS žurnalo “Technikos žodis” numeriais (paskutinis 2000 m. Nr. 4).

Šiuo metu pilnai sutvarkytos pilies aptvarinės sienos, donžono atkūrimo darbai pasiekė trečią aukštą (liko du su puse aukšto su perdenginiais ir stogas). Šie darbai dėl lėšų stokos pristabdyti 2000–2001 metais.

Norint karaliaus Mindaugo karūnavimo sukakčiai – 2003 m. liepos 6 d. atkurti pilies donžoną, būtinos Kultūros vertybių apsaugos departamento ir ALIAS fondo bendros pastangos tai padaryti per 2002-uosius m. ir 2003 m. pirmą pusmetį.

Darbų finansavimas, remiant valstybei, padėtų pasiekti užsibrėžtą tikslą, o ALIAS fondas stengtųsi taip pat prisidėti. 2000 m. ALIAS fondas minėtiems darbams numato skirti 50 tūkst. JAV dolerių.

PRIDEDAMA. Medininkų pilies donžono restauravimo-atkūrimo darbų 2002-2004 m. programos projektas.

Ketinimų protokolą parengtas dalyvaujant:

Lietuvos kultūros viceministrei Inai Marčiulionytei

Spec. UAB “Lietuvos paminklai” direktoriui Vydmantui Drumstai

Medininkų pilies tvarkymo darbų moksliniam vadovui, Restauratorių sąjungos pirmininkui Jonui Glemžai

ALIAS
Medininkų pilies atstatymo fondo
vicepirmininkas

Albertas Kerelis

Kultūros vertybių apsaugos departamento
l.c. direktoriaus pareigas

Algimantas Degutis

IŠ GRIUVĖSIŲ KYLA PRAEITIS

Kalbėjosi VYTAUTAS PESECKAS

Kalbamės su inžinierium Leonu Maskaliūnu, Medininkų pilies atstatymo fondo (MPA Fondas) valdybos pirmininku, jam rūpimais klausimais.

- Būtų įdomu išgirsti kiek apie Medininkų pilies senovę ir priežastis, kurios šią vietovę apnešė užmaršties dulkėmis.

- Mūsų garbingos praeities Medininkų mūrinė aptvarinė pilis didžiausia Lietuvoje ir seniausia Baltijos valstybėse, dunkso 31 km. į šiaurės rytus nuo Vilniaus. Seni istoriniai šaltiniai pasakoja, kad jos statyba buvo gigantiška. Vien mūrai užima apie du hektarus. Visas piliavietės plotas šeši su puse hektaro. Šiaurės rytų kampe buvo iškilęs didžiulis donžonas. Tai penkiaaukštės gyvenamosios patalpos. Užpuolimo atveju iš čia buvo vadovaujama gynybai.

Rytinėje pilies sienoje išmūrytas triaukštis bokštas, ten gyveno pilies sargyba. Kadaisė ji gynė nuo kryžiuočių ir totorių atviras Vilniaus rytų prieigas. Istorikai spėja, kad Medininkuose pilis iškilo, kai Lietuva buvo suvienyta Karaliaus Mindaugo laikais arba kiek vėliau. Po 17 a. ji neteko savo reikšmės. Medininkų pilis istorijos ūkanose tapo primiršta. Liko tik griuvėsiai. 9 a. Lietuvos senovės gerbėjai mėgino Medininkų garsą prikelti, bet apie pilį žinių jau buvo mažai. 1959-1981 m. žymius pilies konservavimo darbus atliko archeologas K. Mekas ir architektai S. Lasavickas bei E. Purlys.

1991 m. tragiškų dienų įvykiai, Medininkų pasienio poste tartum žaibas nuplėšė užmaršties skraistę. Niekšingai išžudytų Lietuvos pareigūnų kraujas apšlakstė ir Medininkų pilies sienas. 1991 m. pabaigoje Lietuvos Kultūros fondo rūpesčiu architektai – Stanislovas Mikulionis ir jo dukterė Milda

**Leonas
Maskaliūnas**
*A. Jaunaiaus
nuotrauka*

parengė ir aprobavo Medininkų pilies sienų apsaugos projektą. Šiame projekte buvo siūloma atstatyti vieną svarbiausių pilies akcentų – pagrindinį bokštą.

- Kaip kilo sumanymas padėti Lietuvai atstatyti Medininkų pilį?

- Sumanymas padėti Lietuvai atstatyti Medininkų pilį kilo Industrinės Paramos Sąjungos (IPSA) Čikagoje ir Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos (ALIAS) pastangomis. 1992 m. sausio 17 d. abi organizacijos – IPSA ir ALIAS sušaukė visuotinį susirinkimą Čikagoje. Čia buvo aptarti pilies atstatymo projektai ir lėšų kaupimo būdas. Nutarta padėti sutvarkyti restauruoti tik donžoną, nes visą pilį restauruoti ir konservuoti būtų labai sudėtinga.

Šiam penkių aukštų bokštui atstatyti reikia surinkti 30-50,000 dolerių. Atstatytam bokšte įkurti muziejų, kuriame taip pat būtų saugomos įrašytos mecenatų ir rėmėjų pavardės. Mecenatais laikyti tuos aukotojus, kurie paaukojo 1,000 dolerių ir daugiau; rėmėjais –

1995 m. M.P.A. Fondo valdybos nariai. Sėdi iš kairės: Albertas Keralis, Leonas Maskaliūnas, Liudas Šlenys. Stovi: Adolfas Jelionis, Tadas Bukaveckas, Vytautas Peseckas ir Vladas Sinkus.

paukojusius nuo 100 iki 1,000 dolerių; aukotojus, kurie skirs iki 100 dolerių arba atitinkamą sumą litais.

Susirinkimas taip pat išrinko pilies atstatymo valdybą: pirm. – Leonas Maskaliūnas, vicepirm. – Albertas Kerelis, išd. Liūdas Šlenys. Vėliau į valdybą įsijungė Vytautas Peseckas ir iš Lietuvos: Jonas Albertavičius, Alfonsas Jočys, Milda Mikulionytė, Vilius Paipalas, Juozas Šarkus, Donatas Zdanevičius ir Vida Lebedaitė.

MPA fondo garbės nariais sutiko būti Lietuvos statybos ir urbanistikos ministras Julius Leiconas, Lietuvos kultūros ministras Juozas Nekrošius, Lietuvos konsulas Čikagoje Vaclovas Kleiza, istorikas Jonas Dainauskas, Lietuvos paminklotvarkos gen. direktorius Jonas Glemža, architektas Napalys Kitkauskas, Amerikos Lietuvių tarybos pirmininkas Grožvydas Lazauskas ir JAV LB Krašto valdybos pirmininkė Regina Narušienė. Į darbą taip pat įtrauktos ir kitos visuomeninės organizacijos.

1993 m. ALIAS žurnalas "Technikos žodis" pirmąjį numerį paskyrė Medininkų pilies atstatymo projektui. Šį žurnalo numerį, kurį redagavo Albertas Kerelis ir Vytautas Peseckas, savo straipsniais patvirtino Lietuvos mokslininkai.

Su šiuo numeriu buvo surinkta per 10,000 dol., kurie buvo pervesti į Senamiesčio banką Vilniuje. Čia buvo sutarta, kad bankas mokės 40 proc. metinių palūkanų. Mūsų sutartį bankas visiškai išpildė. Š.m. rugpjūčio 30 d. Vilniuje už atliktą darbą Medininkuose, iš pagrindinės sumos ir dalies palūkanų, viso 12,500 dolerių, buvo pervesta į valstybinę įmonę "Paminklas", Esame griežtai nusistatę, kad mokėsime tik už atliktą darbą. Ne už archeologinius kasinėjimus, ar architektūrinius planavimus, o tik už mūrą.

Ir 1995 m. "Technikos žodžio" I numerį skyrėm Medininkų pilies atstatymo idėjai. Šį numerį savo straipsniais vėl parėmė Lietuvos mokslininkai – architektai, archeologai, istorikai, žurnalistai. Apie leidinį turime daug gerų atsiliepimų tiek Lietuvoje, tiek Amerikoje. šio numerio pagalba jau surinkome apie 8,000 dolerių aukų pilies statybai, o pinigai dar plaukia. Medininkų pilies darbų vykdytojas Alfonsas Jočys, žurnalo pirmo puslapio eilėraštyje sako: "Medininkai, Milžinų pilis – Lietuvos valstybingumo ženklas. Ženklas Laisvę ginančios šalies, Baltų dvasią saugantis paminklas". O leidinio išanginiame straipsnyje Lietuvos Respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas rašo: "Kad pilies atstatymas būtų pats geriausias paminklas žuvusiems Medininkų pasienio poste".

- Teko patirti, kad Jūs jau daug kartu

lankėtės Lietuvoje Medininkų pilies atstatymo tikslais. Kokie Jūsų išpūdžiai, ar esate patenkinti restauracijos eiga?

- Po mūsų ALIAS nutarimo paremti Medininkų pilies atstatymą, kiekvienais metais apsilankau Lietuvoje. Šią vasarą gimtinėje viešėjau 5 savaites. Kelionė į Lietuvą turėjo dvejopą tikslą: aplankyti Medininkų pilį, susitikti su jos statybos vadovais Vilniuje ir pamatyti koks progresas daromas mūsų numatytoje įmonėje prie Naujosios Akmenės, kur norime gaminti cementinius blokelius, su kuriais bandomė supažindinti lietuvius, parodant naują namų statybos technologiją. Medininkuose apsilankius, vis dėlto statybos progresas matomas. Juk pradžioje buvo tik archeologiniai klausimai, brėžinių projektavimas. Ilgą laiką truko nutiesti kelią privažiavimui prie bokšto, kad galėtų privežti prie jo statybinę medžiagą.

Keliui praveisti buvo išleista daug pinigų. Lietuvoje šį projektą remia tik tai valstybė, kuri pernai paskyrė 800,000 litų. Tie pinigai beveik visi sunaudoti brėžiniams paruošti, archeologiniams tyrinėjimams bei kelio prie bokšto privedimui.

Bet dėka mūsų MPA fondo pinigų, bokšto mūras jau lipa į viršų. Dabar jau išvalyti pagrindinis ir pirmas aukštai, kurie buvo visiškai užgriuvę. Jau matosi aukštų struktūra. Atsidengę kontraforsai ir arkos. Matosi aiškūs sijų lizdai. Deja remonto darbas daromas pagal seną konstrukciją – primityviai: rankomis kasama, rankomis sukamas ratas, kuris kelia į viršų akmenis, plytas ir kt. Rankomis reikia parinkti akmenis mūriui, suderinti juos prie sienos. O kiek ten reikia priversti akmenų – sienos yra 2,5 metrų storumo, kiek ten reikia primaišyti kalkių ir žvyro košės! O visa tai rankomis užkelti – jau dabar į II aukštą.

Bokštas buvo pradėtas statyti XII – XIII a. Ir tais laikais Europos mastu tai buvo nemažas pastatas. Projekto baigimas priklauso nuo lėšų. Projekto baigmė – 2-3 metai. kviečiame užsienio ir Lietuvos jaunimą įsijungti pilies atstatymo darbe, o Medininkų pilies kieme, po atviru dangumi ruošti koncertus, vaidinimuose prisiminti Žalgirio mūšį, Pilėnus, kunigaikštį Algirdą prie Maskvos vartų, Litanikos skrydį per Atlantą!

DRAUGAS, 1995.XI.11

Medininkų pilies šiaurinė siena.

A. Jauniaus nuotrauka

INŽ. BRONIŲ MASIOKĄ ATSIMENANT

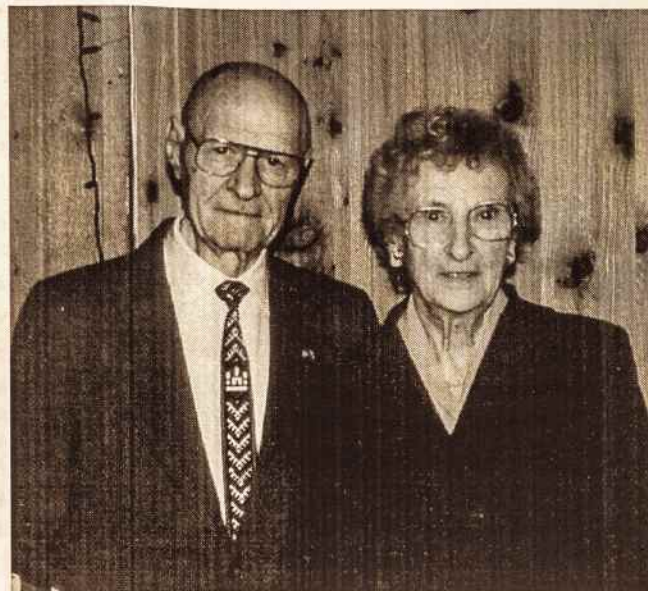
Medininkų pilies atstatymo fondo valdybą š. m. balandžio mėn. pasiekė laiškas, kuriame ponja Filomena Kantautienė -Masiokienė pranešė, kad ji siunčia 30 tūkstančių dolerių iš Broniaus Masioko testamentinio palikimo Medininkų pilies atstatymui Lietuvoje. Medininkų pilies atstatymo fondo valdybos pirmininkas Leonas Maskaliūnas nedelsiant padėkojo poniai Filomenai Masiokienei už perduotą Broniaus Masioko auką, skirtą paremti Medininkų pilies atstatymo projektui. Taip pat laiške pažymėjo, kad pinigai bus panaudoti Medininkų pilies pagrindinio penkių aukštų bokšto (donžano) atstatymui. Atstačius bokštą, vienas jo aukštus bus atžymėtas sekančiai:

“Šis aukštus buvo atstatytas Vlado Masioko, Broniaus Masioko ir Vinco Masioko atminimui pagerbti.”

Medininkų pilies atstatymo fondo mecenatas Bronius Masiokas gimė 1916 m. liepos 1 d. Raguvoje, kur ir ėjo pradinį mokslą, vėliau persikėlė gyventi į Kauną, mokėsi “Aušros” berniukų gimnazijoje, kurią baigė 1935 metais. Pasirinkęs kariškos profesiją, įstojo į Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokyklą. 1938 m. gegužės 14 d. kariūnas Bronius Masiokas baigė karo mokyklos 19-tą karininkų laidą ir Lietuvos respublikos prezidento dekretu pakeltas į jaunesniojo leitenanto laipsnį Buvo paskirtas tarnauti pėstininkų pulke. Tais pačiais metais, kai kariuomenėje rinko jaunos karininkus savanoriais karo aviacijos tarnybai, Bronius nutarė iš pėstininkų pereiti į aviaciją. Sėkmingai išlaikęs sveikatingumo bei tinkamumo aviacijos tarnybai tikrinimus, buvo pasiūstas į Karo aviacijos mokyklą mokytis lakūno ar žvalgo specialybės aviacijos karininkų kursuose. Kursuose dėstė aviacinius dalykus veteranai aviacijos karininkai. Iš klausus kursas, reikėjo laikyti egzaminus. Kursantai taip pat atliko skraidymo pratimus mokomaisiais lėktuvais ANBO. Prieš pradėdant skraidymus, mokinys lakūnas paprastai pasirinkdavo specialybę: lakūno ar žvalgo. Po skraidymo apmokymo, Masiokas buvo paskirtas žvalgo pareigoms. 1939 m. vasarą, po skraidymų apmokymo įvyko kursų baigimo ceremonijos. Kursantai pirmą kartą apsivilko lakūnų uniformomis. Aviacijos viršininkas gen. inž. A. Gustaitis įteikė absolventams kursų baigimo atestatus ir suteikė Antros eilės karo lakūno ar žvalgo vardą. Nauji aviacijos karininkai tuoj išvyko tarnauti į nurodytas eskadriles. Av. j. ltn. Bronius Masiokas buvo paskirtas žvalgo pareigoms į I-osios žvalgybos grupės 2-ą eskadrilę, kuriai vadovavo mjr. Alfonsas Sivilas. Eskadrilė buvo ginkluota lietuviškos konstrukcijos žvalgybos karo lėktuvais ANBO IV. Po kelių mėnesių, rugsėjo 16 d., įvyko Broniaus vedybos su žymaus Vytauto Didžiojo universiteto profesoriaus Stepono Kolupailos dukra Evelina. Tamaudamas aviacijoje, Bronius taip pat įstojo į Vytauto Didžiojo universitetą ir pradėjo studijas Technologijos fakultete. Lietuvai

Evelina ir Bronius Masiokai

Filomena ir Bronius Masiokai

atgavus Vilnių ir jo kraštą lapkričio 1 d., av. j. ltn. Bronius Masiokas dalyvavo septynių eskadrilių skridime virš Vilniaus. Tą rūškana dieną pirmą kartą Vilniaus miestą pasveikino ir atidavė pagarbą lėktuvai su baltais Vyčio kryžiais sparnuose. 1940 m. birželio 1 d. Lietuvos karo aviacijos skraidžiusio personalo sąrašė nurodoma, kad j. ltn. Broniaus Masioko ore išbūtas laikas nuo jo tarnybos pradžios 72 valandos. Už kelių savaičių Lietuva be kovos tapo sovietų armijos paklupdyta. Karo aviacijos pajėgos okupanto sunaikintos. Bronius okupacijos sąlygose - sovietų ir vokiečių, visgi sugebėjo tęsti studijas. 1944 m. balandžio 29 d. apgynė diplominį darbą “Naminis šaldytuvas” ir įgijo diplomuoto mechanikos inžinieriaus vardą. Antrajai

sovietų okupacijos bangai artėjant į Lietuvą, jis su žmona Evelina pasitraukė į Vakarų. Trumpai gyveno Vienoje, Austrijoje. Po karo, palankiom aplinkybėms atsiradus, tęsė studijas Vokietijoje, Karlsruhe Aukštojoje technikos mokykloje.

1949 m. Masiokai atvyko į JAV. Bronius susirado darbą Uniroyal lėktuvų įmonėje Mishawaka, Indianoje, kur teko dirbti prie sprausminių karo lėktuvų kuro sistemų projektavimo. Po pusmečio jam pasiūlė persikelti į Seattle miestą ir "Boeing" įmonėje dirbti prie raketų projektavimo. Reikėjo stipriai pasitempti, gerai išmokti anglų kalbą bei pritaipyti prie krašto darbo disciplinos ir darbo kultūros. Bronius gan greit priėjo prie projektavimo darbo, sėkmingai kilo tarnyboje. Čia visą dešimtmetį jis vykdė NASA darbus. 1968 m. buvo nusiųstas į New Yorką, kur su inžinierių grupe rengė erdvėlaivio "Apolonas 11" aparatūrą skrydžiui į Mėnulį. Baigęs NASA projekto darbus, pareikalavusius daug jėgų ir įtempimo, be to, pasiilgęs lietuviško gyvenimo, Masiokai 1970 m. persikėlė į Čikagą. Bronius pradėjo dirbti inžinierių konsultantų įstaigoje "Vapor Corp". Čia dirbdamas suprojektavo suluošinto su vežimėliu keltuvaž. Tas įrenginys buvo pavadintas vardu "Bruno" ir naudojamas Edmonto miesto autobusuose.

Gyvendamas Čikagoje, Bronius laisvalaikiais įsijungė į lietuvių inžinierių ir architektų veiklą. 1975 m. buvo išrinktas ALIAS centro valdybon, o 1978 m. į ALIAS Čikagos skyriaus valdybą. Paruošė stambų leidinį JAV lietuvių inžinierių ir architektų vardyną, kurį išleido ALIAS. Rašė straipsnius "Technikos žodžiui". Drauge su architektu Albertu Kereliu sukūrė Lietuvos tarybos nario profesoriaus inžinieriaus Stepono Kairio paminklo projektą. Kerelio-Masioko sukurtas projektas

laimėjo ALIAS paskirtą premiją. Iš granito iškaltas paminklas pastatytas Lietuvių tautinėse kapinėse, Čikagoje. Kaip buvęs Lietuvos kariuomenės karininkas, Bronius laisvalaikius taip pat skyrė ir lietuvių karių veteranų sąjungos "Ramovė" kultūrinei veiklai. 1988 m. jis išėjo į pensiją. Eveliną kankino artritas - turėjo keisti klimata, pasirinko Colorado valstiją, ir apsisusto Denverio priemiestyje Aurora. Abu aktyviai pradėjo bendradarbiauti Colorado lietuvių veikloje. Bronius redagavo lietuvių ir anglų kalbomis bendruomenės leidžiamą biuletinį "Žynys". Evelina rinko medžiagą anglų kalbos gramatikai su žodynu parašyti. Broniui padedant, į pasaulį iškeliavo Masiokų sudarytas lietuviškų žodžių su jų angliškais atitikmenimis žodynas. 1993 m. pasirodė Masiokų paruošta antra knyga - "Anglų-lietuvių kalbų idiomatinis žodynas", gramatika besimokantiems lietuvių kalbos. Autorių džiaugsmui, abi knygos buvo greit išplatintos ne tik Amerikoje, bet ir Lietuvoje. Pasisiekimo paskatinti abu Masiokai ėmė kaupti medžiagos trečiai knygai. Evelinai 1993 m. lapkričio 19 d. mirus, knygos ruošimą baigė vienas Bronius. Veikalas autorių buvo pavadintas "Lietuviški posakiai ir jų amerikietiški atitikmenys". 1995 m. Bronius vedė Filomeną. 1996 m. jis apie save viename laiške šių eilučių autoriui rašė:

"Prašei parašyti apie Alias vardyną - žinai, kad daug negaliu pasakyti. Valdyba nutarė - Masiokas padarė. Stengiausi surinkti žinias, laikydamasis valdybos nurodymų. Knyga turėjo būti tinkama savo didumu, kad tilptų į automobilio dėžutę prie vairo, nes tikėtasi, kad ji bus naudojama keliaujant.

Dėl antrosios knygos, kurią paruošiau su Evelina - "it ain't exactly so!" galiu pasakyti, kad ji buvo ruošiamas tiems, kurie lietuvių kalbą nori išmokti, einant iš anglų kalbos taško. Švietimo valdybos pageidavimas buvo - duoti gilesnę supratimą lietuvių kalbos, einant iš sakinių rinkinio ir paduodant ypatingesnius (idioms) posakius, juos nusakant angliškai, o prie to dar pridurti lietuvišką posakį, jei toks yra. Tuo reikalu buvo kreiptasi į kalbininkus, kurie pritarė tokiam darbiui ("nes, tai bus pirmas šios rūšies darbas").

Peržiūrėta daug angliškų idiomų knygų ir parinkta iš jų apie 10,000. Angliškoji dalis buvo užbaigta prieš Evelinos mirtį. Lietuviškąją dalį teko išpraskaituoti man. Norėjau, kad knyga pasirodytų jos mirties metinių proga. Teko labai skubėti, ypač, kad knygos galutinis patikrinimas buvo atliktas Lietuvos kalbininkų. Po šio patikrinimo, dar buvo peržiūrėta angliškoji dalis ir visas darbas ištisai (prof. A. Klimas), kuriam esu be galo dėkingas.

Stengiausi paruošti tą knygą, kad ji būtų Evelinos atminimas. Tam panaudojau savo darytas nuotraukas iš jos gyvenimo.

Įrašiau kiekvienos raidės gale po posakį ir vienas iš jų sako, kad "žmona nepamainoma žengiant pirmą žingsnį į namus ir paskutinį į kapus". Jeigu dabar rašyčiau, kai jau turiu patirties šiame reikale, tai pasakyčiau, kad "ji dar

Amerikos astronautų "Apollo" skrydžio įgulos padėkos raštas inž. Broniui Masiokui, prisidėjusiam prie jų skrydžio.

daugiau reikalinga, kai reikia užbaigti drauge dirbtą darbą", kur ranka rankon einant galima tikėtis pažangos ir pajusti tą pilnutinį bendro darbo jausmą".

Dabar jau daugiau prof. A. Klimo raginamas varau pirmyn Lietuviškai-Angliško pasakių ir pasakymų knyga. Čia jau nesu varžomas angliško modelio. Ji apims lietuviškąjį pasaulį, įskaitant ir nesenai pasirodžiusią fraziologijos medžiagą Lietuvoje. Medžiaga surinkta, bet reikia apdirbti ir paruošti spaudai. Šiuo kartu nesu nusistatęs skubėti. Kai bus baigta, tai tada ir bus atspausdinta. Tai bus trijų žmonių darbas: prof. A. Klimo, prof. Schmalsteig'o ir mano. Norėčiau surasti ką nors, kas tą darbą aprūpintų pinigais, nes brangios knygos neparsiduoda. Bet apie tai dar galima pagalvoti - laiko yra. Tarp kitko, nusprendžiau sudėti "likučius" į krūvą. Mano nauja pagalbininkė yra lietuvė iš Kanados. Dalinamės tais pačiais vargais ir rūpesčiais, nes ir ji neteko savo vyro, kurį teko pažinti dar Karo mokyklos laikais".

Evelinos ir Broniaus Masiokų trečioji knyga išėjo 1999 metų vasarą. Knygos didžioji tiražo dalis nemokamai išdalinta Lietuvos mokyklų bibliotekoms.

2000 m. pavasarį Bronius ir Filomena Masiokai ruošėsi ilgesnei kelionei automobiliu į Kanadą. Balandžio 11 dieną, vakarieniaujant savo namuose, Bronius pajuto skausmą krūtinėje. Greitoji pagalba nuvežė jį į ligoninę Auroroje. Gydytojų priežiūroje buvo prijungtas prie gyvybės palaikymo aparatūros. Ekrane šokinėjo įvairios linijos. Viskas sustojo 7:30 p.m., Broniaus veide spindėjo lyg paslaptingas šypsnyš.

VYTAUTAS PESECKAS

GARBINGAS JUBILIEJUS

Š. m. vasario 19 d. Vilniaus Karininkų ramovėje įvyko sklandytojo, lakūno, aviacijos sporto puoselėtojo inžinieriaus Viktoro Ašmensko 90 metų sukaktuvių paminėjimas. Jubiliatą pagerbti susirinko skaitlingas būrys aviacijos sporto bendraminčių. Laisvės kovų bendražygių ir sovietų kalėjimų ir Sibiro tremties bendraminčių. Viktoro Ašmensko visas gyvenimas buvo ir yra skirtas Lietuvai ir Lietuvos aviacijai. Jis Lietuvos sklandymo ir parašiutizmo sportų pradininkas. 1934 m. baigė Nidos sklandymo mokyklą, įgijo sklandytojo "C" piloto vardą, vėliau baigė Lietuvos Aero klubo lakūnų teoretinius ir skraidymo lėktuvu kursus ir įgijo civilinio lakūno licenziją. 1936 m. per civilinės aviacijos šventę Palangoje, atliko savo pirmąjį šuolį parašiotu. 1937 metais, vykstant Aeroklubo aviacijos šventei Kaune, jis šoko parašiotu 10-ties sportininkų parašiutininkų grupėje. Tai buvo pirmasis Lietuvos grupinis šuolis. V. Ašmenskas baigė Aukštesniąją Technikos mokyklą (ATM), buvo pašauktas į kariuomenę, atliko karinę privolę Karo aviacijoje, skraidė įvairios

Viktoras Ašmenskas

V. Pesecko nuotrauka

Šeštojo mokslo ir kūrybos simpoziumo (1989.XI.2-XI.26) Aviacijos ir Erdvių mokslo sesijų prelegentai, stovi iš kairės: Algirdas Kanauka, Vytautas Vidugėris, Antanas Karpavičius, Viktoras Ašmenskas, Vytautas Peseckas, Zigmas Viskanta.

Zigmo Degučio nuotrauka.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

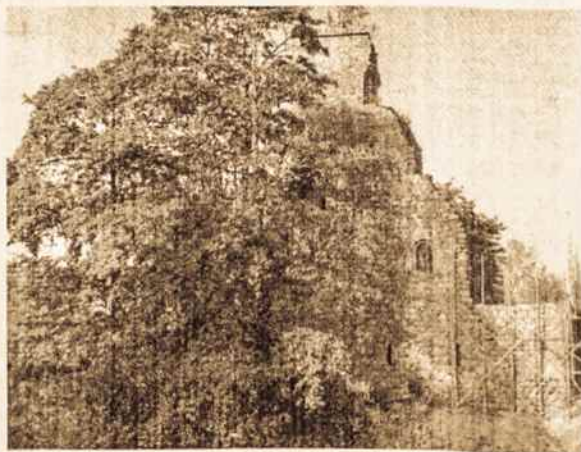
MEDININKŲ PILIS VERTA PASAULIO DĖMESIO

paskirties karo lėktuvais. 1938 m. dalyvavo I-ose pasaulio lietuvių sporto žaidynių sklaidymo sporto rungtynėse. 1939 m. atstovavo Lietuvai motorinį skraidymą Baltijos valstybių orinio sporto varžybose. 1941 m. birželio 23-28 d. sukilimo dalyvis, 1942-1944 vokiečių okupacijos metais Lietuvos forumo Trakų apskrities štabo narys, 1946 m. Lietuvos Tautinės tarybos narys, sovietų suimtas, teistas, įkalintas ir ištremtas. Po Stalino mirties grįžo į Lietuvą, įsijungė į sportinės aviacijos veiklą, buvo aviacijos sporto federacijos sekretorius, aeroklubo generalinis sekretorius. 1989 m. Viktoras Ašmenskas, su pirmąja didele grupe mokslininkų iš Lietuvos, dalyvavo Šeštajame mokslo ir kūrybos simpoziume Čikagoje, aviacijos mokslo sesijoje skaitė pranešimą: "Lietuvos sportinės aviacijos konstruktoriai ir jų aparatai". Paruošė ir 1998 m. išleido monografiją apie generolą Vėtrą. Šiuo metu kaupia medžiagą apie Lietuvos aeroklubą, partizaninių kovų dalyvius – aviatorius, bendrauja su jaunąja karta ir yra ALIAS leidinio "Technikos žodis" bendradarbis.

Jubiliatas apdovanotas Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordinu, Dariaus ir Girėno medaliu, Tarptautinės aeronautikos federacijos medaliu "Už nuopelnus aviacijos sportui".

ALIAS centro valdyba nuoširdžiai sveikina inžinierių Viktorą Ašmenską su jubiliejinio gimtadieniu! Linki tvirtos sveikatos, neblėstančios energijos, jamžinant Lietuvos aviatorių atminimą!

V.P. Parengta pagal ELTOS informaciją

Dėkotina "Technikos žodžio" redaktoriams garsinantiems Medininkų pilies atstatymą, remiantiems Medininkų pilies atstatymą ir tuo vardu fondą.

Dabartinė Lietuva stokoja daugelio veiksmų, gerų norų ir pinigų. Garsinama, kad Medininkų pilis esanti didžiausia Europoje. Tokį teigimą būtų naudinga paremti palyginimais su kitomis didelėmis pilimis Europoje.

Jei pavyktų atrasti kitoje spaudoje talkinančių Medininkų pilies atstatymui - pasiektų daugiau skaitytojų, gal padidėtų aukos. Kai kurie skaitytojai norėtų žinoti pilių atstatytojams žinomus pavadinimus aiškinant suprantamiau, sakysime kaip aiškintinas /lietuviškai/ donžonas. Norėtuši išpūdingesnių pilies nuotraukų. "TŽ" Nr. 4, 2000 m., psl. 14 matome nelabai aukštas "gynybos sienas" /turi būti pilies/. Ar tai pagrindinės gynybos sienos dalis? Išpūdingesnė nuotrauka 15 psl.

Medininkų pilis turėtų būti fotografuojama kiekvienais metais pagrindu imant atstatytas dalis. Ir kiekvienais metais filmuoti. Paaiškinimai, brėžiniai, nuotraukos spaudoje talkintų. Reikėtų ruošti išpūdingam istoriniam filmui apie Medininkų pilį. Kokie mėtosi gandai? Kokia istorinė tiesa?

Žurnale istorikai skirtingomis nuomonėmis, jaučiasi noras rašyti mažybiniai, net prieštaraujant istorijai. Tai pastebėjau neseniai išleistoje Mažosios Lietuvos Enciklopedijoje, kur buvę Lietuvos karaliai vadinami kunigaikščiais. Tokiems reikėtų pavartyti istoriko J. Dainausko knygas, raštus.

Amerikoje ir kitose didelėse valstybėse yra fondų remiančių svarbius sumanymus, bažnyčių, pilių, istorinių miestų atstatymus. Jei didelėmis sumomis talkina net Azijos kraštams, kodėl neremtų istorinių paminklų atstatymo Lietuvoje?

Neseniai lankiausi Berlyne, mačiau jų svarbų istorinį filmą apie Berlyno atstatymą. Išpūdinga! O jeigu vokiečių paprašius tą filmą parodyti lietuviams inžinieriams, architektams? Nekenktų ir lietuviškai visuomenei.

Nuoširdžiai linkiu viso geriausio atstatant Medininkų pilį.

Pagarbiai :

*Algirdas Gustaitis
Los Angeles, Kalifornija
2001 vasario 26 d.*

Medininkų pilis

LIETUVIAI TECHNIKINĖJE LITERATŪROJE

Skyriaus Redaktorius Dr. Jonas Bilėnas, 75 Beaumont Dr., Melville, NY 11747-3431

TZ_BLGZ2_1

Prašome Technikos Žodžio (TŽ) skaitytojus ir bendradarbius siųsti savo ar pažįstamų dar TŽ-yje nspausdintą bibliografinę medžiagą apie mokslinius straipsnius, patentus, knygas, architektūrinius darbus, konferencijas, seminarus ir profesinius atsiekimus aukščiau nurodytu adresu.

Lietuvių technologų (inžinierių, architektų ir griežtųjų mokslininkų) bibliografinės santraukos spausdinamos TŽ-yje nuo 1962m. Šio skyriaus tikslas yra užrekoruoti TŽ-yje lietuvių mokslininkų darbų santraukas, kad mūsų darbai neišsibarstytų, bet autentiškai išryškintų lietuvių mokslo darbo sritis ir jų asmeninį įnašą į tarptautinį mokslo progresą. Nuo 1962m. TŽ-yje spausdinta **3,911** santraukų.

Jau kuris laikas pasigendame naujos medžiagos apie bendradarbių spausdintas knygas ir jų patentus, kurie sudaro svarbią ir reikšmingą dalį šiame bibliografiniame TŽ-io skyriuje. Tačiau šių metų antrame pusmetyje gavome daug chemijos inžinieriaus Kazio Sekmako papildomų patentų iš jo žmonos p. Birutės Sekmakienės. Taip pat gavome knygų iš J. Grigonio, Algirdo Gustaičio, Jono Žuko ir Valdo Adamkaus.

Šiame TŽ-io numeryje duodame **Jono Žuko, Edmundo Arbo-Arbačiausko, Rimo Vaičiūčio, Valentino Šerno, Jono Bilėno, Romualdo Viskantos, Algirdo Gustaičio, Algirdo Basiulio ir Kazio Sekmako** profesinių darbų bibliografijas.

Dr. JONAS ŽUKAS, President of Computational Mechanics Consultants, Inc. and of Computational Mechanics Associates, Baltimore, MD. Šiame TŽ-io numeryje pristatome J. Žuko organizuotus seminarus ir vieną jo knygą.

Jono Žuko organizuoti seminarai:

Introduction to Explosives, Lecturer Paul Cooper. Text: Cooper & Kurowsk - *Introduction to Technology of Explosives*, Casa Munras Garden Hotel, Monterey, CA, March 6-10, 2000.

Detonation: An Engineering Approach, Lecturer Paul Cooper, Text: *Explosives Engineering*, Casa Munras Garden Hotel, Monterey, CA, March 21-24, 2000.

Explosive Initiation and Initiators, Lecturer Paul Cooper, Text: *Explosives Engineering*, Casa Munras Garden Hotel, Monterey, CA, April 25-28, 2000.

Material Behavior at High Strain Rates, Lecturers: T. Nicholas & A. M. Rajendran, Text: *J. Žukas et al, Impact Dynamics*, Casa Munras Garden Hotel, Monterey, CA, April 25-28, 2000.

Explosive Effects and Applications, Lecturer Paul Cooper, Text: *Explosive Effects and Applications*,

Casa Munras Garden Hotel, Monterey, CA.

HIGH VELOCITY IMPACT DYNAMICS

JONAS A. ZUKAS

A Wiley-Interscience Publication

JOHN WILEY & SONS, INC.

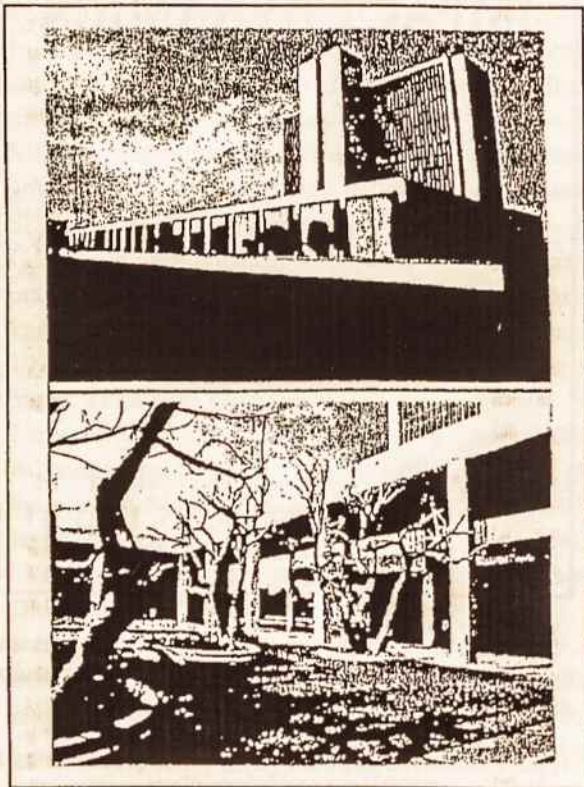
New York / Chichester / Brisbane / Toronto / Singapore

Knyga turi 925 puslapius. Knygos Pagrindinis autorius yra **Dr. Jonas Žukas**. Apart jo yra 9 koautoriai. Knyga turi 13 skyrių:

1. Introduction to Impact Phenomena, (T. Nicholas & F. Recht), 65 psl.
 2. Material Failure at High Strain Rates, (R. Woodward), 62 psl.
 3. Material Characterization at High Strain Rates, (T. Nicholas & M. Rajendran), 170 psl.
 4. Introduction to Penetration at High Strain Rates, (**Jonas A. Žukas**), 24 psl.
 5. Long-Rod Penetration Mechanics, (V. Hohler & A. J. Slip), 84 psl.
 6. Analytical Models for Kinetic Energy Penetrations, (**Jonas A. Žukas** and W.P. Walters), 38 psl.
 7. High Velocity Impact Dynamics, Analytical Modeling and Plate Penetration Dynamics, (R.F. Recht), 72 psl.
 8. Experimental Methods for Thermal Ballistics and Impact Physics, (A. J. Stilp & V. Hohler), 78 psl.
 9. Survey of Computer Codes for Impact Simulation, (**Jonas A. Žukas**), 122 psl.
 10. Introduction to Energy Materials, (C.L. Mader), 16 psl.
 11. Fundamentals of Shaped Charges, (W. P. Walters), 100 psl.
 12. Experimental Methods for Explosive-Metal Interaction Studies, (R. L. Jameson), 36 psl.
 13. Numerical Modeling of Impact Involving Energetic Materials, (C. L. Mader), 60 psl.
- Index.

Arch. EMUNDAS ARBAS / ARBAČIAUSKAS, Santa Monica, CA.

TŽ-io 2001m. antrame numeryje rašėme apie Architekto Arbo-Arbačiausko knygą, turinčią 102 puslapius. 80 puslapių skiriama jo architektūrinių pastatų ir piešinių paveikslams. Tame TŽ-io numeryje patiekėme knygos viršelio ir vieno pastato kopijas. Šiame numeryje patiekiami jo projektuotų dviejų pastatų fotografijas: Kalifornijos valstijos federalinis pastatas Los Angeles, ir California State Federal building, CA.

Prof. RIMAS VAIČAITIS, Department Chairman, Columbia University, New York, NY.

R. Vaičaitis et al, "Preventive Maintenance Management Systems for New York City Bridges: Update 1998, Prepared by Consortium of Civil Engineering Departments: Columbia University, Cooper Union, New York Polytechnic University, Manhattan College, Technical Report No. 98-1, June 30, 1999.

R. Vaičaitis and L. Chen, "Materials Selection and Testing in Support of DEL-166 Shaft 6 Saturation Dive at Gate Valve Repair", Prepared for Malcom Pirnie, Inc., Mawah, New Jersey, November 2000.

R. Vaičaitis, Member, Organizing Committee of 32-nd Structures, Structural Dynamics and Materials Conference, AIAA / ASME / ASCE / AHS/ ASC Conference, April 1991.

R. Vaičaitis, Session Chairman, 14-th Aero-acoustics Conference, AIAA, 1992.

Prof. VALENTINAS ŠERNAS, Department of Mechanical and Aerospace Engineering Rutgers, The State University of New Jersey.

M. Cerza & V. Šernas, "A Comparison of Boiling in Thin, Falling Films and Pool Boiling from a Vertical Cylinder", presented at ASME Winter Annual Meeting, San Francisco, CA. Dec. 1998, HTD Vol.114, Heat Transfer with Phase Change, Book No. H00517-1989, pp. 63-67.

C.E. Polymeropoulos, C.E. Kyriacou, & V. Šernas, "Cooling of Optical Fiber During the Draw Process", ICHMT Proceedings of International Symposium on Manufacturing and Materials Processing, pp 779-794, Dubrovnik, Yugoslavia, Aug. 1990. (Reissued by Bell House, Inc. NY 1997).

M. Essegir & V. Šernas, "Heat Transfer Experiments in a Single-Screw Extruder", ICHMT Proceedings of International Symposium on Manufacturing and Materials Processing, pp 477-492, Dubrovnik, Yugoslavia, Aug. 1997).

V. Šernas & M. Essegir, "A Cam-Driven Probe for Measurement of the Temperature Distribution in an Extruder Channel", ANTEC 1991 Proceedings, pp. 54-57, Montreal, Quebec, Canada, 1991.

Dr. JONAS A. BILĖNAS, G. Georgy, G. Kelley, H. Montague & S. Theodorou, "Infrared (IR) Signature Data for Foreign Aircraft (U)", Proceedings & paper presented at the 9-th National Infrared Information Symposium (IRIS) on IR Countermeasures (IRCM), Chicago, IL, April 21-22, 1970.

J. A. Bilėnas & Prof. L. M. Jiji, "Numerical Solution of a Nonlinear Free Boundary Problem of Axisymmetric Fluid Flow in Tubes with Surface Solidification", (28 pages). Doctoral thesis, also presented at 4-th International Heat Transfer Conference, Versailles, Paris, France, August 3, September 4, 1970.

J. A. Bilėnas, G. Georgy, G. Kelley, H. Montague and S. Theodorou, "IR Signature Data (U)", Grumman TPM-001-16, Final Technical Report, Contract F-33657-70-0852 for US Air Force (USAF), 9-th IR Countermeasures (IRCM) at Illinois Institute of Technology Research Institute (IITRI), Chicago IL, February 21-22, 1971.

J. A. Bilėnas, R. Ambruso and G. Kelley, "IR Signature Data for Foreign Aircraft (U)", Proceedings of the 9-th National Infrared Information Symposium (IRIS), Chicago, IL, April 19, 1971.

J. A. Bilėnas, G. Kelley, M. Slack, R. Ambruso, G. and H. Montague (U), "IR M. Slack, G. Kelley and H. Montague (U)", "Preliminary IR Signature Data for the NM-1 Vehicle (U)", TM-001-15, Document GR-36, 577-170, May, 1971.

J. A. Bilėnas, R. Ambruso, G. Kelley, H. Montague and G. Georgy, "IR Signature Data for Foreign Air-

craft (U)", Proceedings of the 9-th National Infrared Information Symposium (IRIS) on Infrared Countermeasures (IRCM), Chicago, IL, April 19, 1971.

Prof. ROMAS VISKANTA, Department of Mechanical Engineering, Purdue University, West Lafayette, Indiana, Indiana.

M. Ishii, S.T. Revenkart, T. Leonardi, D. Dowlati, M.L. Bertodano, I. Babelli, H. Pokharna, V.H. Ransom, R. Viskanta and J.T. Han, "The three Level Scaling Approach with Application to the Purdue University Multi-Dimensional Test Assembly (PUMA), Nuclear Engineering Design 186, 177-211, 1998.

R. Viskanta and M.V.A. Bianchi, "Thermal Analysis of a Cryomicroscope: Effect of Heat Spreading and Contact Resistance", International Journal of Heat Mass Transfer 41, 3873-3880, 1998.

A.G. Fedorov, K.H. Lee and **R. Viskanta**, "Inverse Optimal Design of the Radiant Heating in Materials Processing and Manufacturing", Journal of Materials Engineering and Performance, 1(6), 719-726, 1998.

R. Viskanta and A.G. Fedorov, "Analysis of Transient Heat / Mass Transfer and Adsorption / Desorption Interactions", International Journal of Heat Mass Transfer 42, 803-819, 1999.

G.K. Malikov, D.I. Lobanov, Y.K. Malikov, V.G. Lisiienko, **R. Viskanta** and A.G. Fedorov, "Experimental and Numerical Study of Heat Transfer in a Flame Jet Impingement System", Journal Institute of Energy, 72, 2-9, 1999.

A. Kolb, E.R.F. Winter and **R. Viskanta**, Experimental Studies on a Solar Air Collector with Metal Matrix Absorber", Solar Energy, 65(2), 91-98, 1999.

R. Viskanta, and A. G. Fedorov, "Scale Analysis and Parametric Study of Transient Heat / Mass Transfer in Presence of Nonporous Solid Adsorption", Chemical Engineering Comm, 171, 231-257, 1999.

A. G. Fedorov and **R. Viskanta**, "Heat and Mass Transfer Dynamics in the Microchannel Adsorption Reactor", Microscale Thermophysics Engineering, 3, 111-139, 1999.

ALGIRDAS GUSTAITIS, Rašytojas, parašęs ir išleidęs daug knygų brošiūrų, žemėlapių plakatų ir rankraščių, Los Angeles, CA.

Mintys ir gyvenimas skirti jūrai, (Prof. Habilituotas dr. Vaikevičius), Klaipėdos universiteto rektorius), (2 psl). Apart įžangos, **Algirdo Gustaičio** knyga turi 10 pagrindinių skyrių. Išvardinsim pagrindinius knygos skyrius ir patieksime jų puslapių skaičius.

1. "Lietuvių Studentų Korporacija "Jūra" Vytauto Didžiojo Universitete Kaune", 8 skyriai, 72 psl.
2. "Lietuvių Studentų Korporacija "Jūra" Vilniaus

Didžiojo Universitete Kaune", 3 skyriai, 70 psl.

3. "Lietuvių Studentų Korporacija "Jūra" Korporantai Lietuvos Universitetuose 1938-1940 Metais", vienas skyrius, 19 kolegų korespondentų, 249 psl.
4. "Lietuvių Studentų "Jūra" Korporantės Lietuvos Universitetuose 1938-1940 Metais", 1 skyrius, 5 kolegų korespondenčių, 50 psl.
5. "Lietuvių Studentų Korporacija "Jūra", Naujai atkurtoje Lietuvoje nuo 1993 Metų Vytauto Didžiojo Universitete Kaune, 1 skyrius, 37 psl.
6. "Lietuvių Studentų Korporacija "Jūra" Naujai Atkurtoje Lietuvoje nuo 1993 Metų Vilniaus Universitete", 1 skyrius, 20 psl.
7. "Lietuvių Studentų Korporacija "Jūra" Naujai Atkurtoje Lietuvoje", 1 skyrius, 22 psl.
8. "Pavardžių Pavadinimų Vardynas", 1 psl.
9. "Vietovių Vardynas, 1 skyrius, 15 psl.
10. "A. Gustaičio Knygos, Žemėlapiai, Filmai, Brošiūros", 13 puslapių.

ALGIRDAS GUSTAITIS

LIETUVIŲ STUDENTŲ KORPORACIJA "JŪRA" LIETUVOS UNIVERSITETUOSE

NUOTRAUKŲ 320, ATSPAUDŲ 112

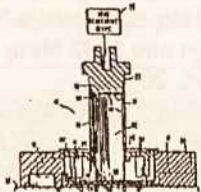
KLAIPĖDA, 1998.

Inž. Algirdas Basiulis, H.I. Tanzer, S. Mc Cabe, "Thermal Management of High Power PWB Through the Use of Heat Pipe Substrates", Annual International Electric Packaging Conference, San Diego, California, November 17-19, 1998.

Sekančiame puslapyje spausdiname 2 papildomus **Inž. Algirdo Basiulio** ir a.a. **Inž. Kazio Sekmako** 2 patentus, gautus iš ponios Birutės Sekmakiienės.

U.S. PATENT 4,413,671 Nov. 8, 1983

- [54] SWITCHABLE ON-OFF HEAT PIPE
 [75] Inventor: Algred Basiulis, Redondo Beach, CA
 [73] Assignee: Hughes Aircraft Co., El Segundo, CA
 [21] Applic. No.: 374,570
 [22] Filed: May 3, 1982
 [51] International Claims F28D /00; F28F 13 /00
 [52] U.S. Claims 165 /1; 165 /32; 165 /104.27
 [58] Field Research 165 /1, 104.27

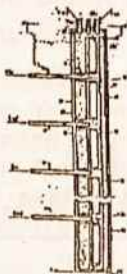
[57] ABSTRACT

A heat pipe (10) includes an evaporator (18) to which a heat-generating device is coupled. A heat-dissipating condenser (14) is coupled to an evaporator by a thermally insulating tube (46). A capillary is on the interior surfaces of the evaporator, the condenser and the thermally insulating tube. Both working fluid and inert gas are placed therein. Reservoirs (16) for receiving the inert gas are joined to the condenser. Both the condenser and the gas reservoirs are thermally secured to a heat sink (28); however there is a path of higher thermal conductivity between the reservoir and the heat sink than between the condenser and the heat sink.

13 Claims, 6 Drawing Figures

U.S. PATENT 4,627,487 Dec. 9, 1986

- [54] SEPARATE LIQUID FLOW HEAT PIPE SYSTEM
 [75] Inventor: Algred Basiulis, Redondo Beach, CA
 [73] Assignee: Hughes Aircraft Co., El Segundo, CA
 [21] Applic. No.: 562,916
 [22] Filed: December 19, 1983
 [51] International Claims F28D 15 /00
 [52] U.S. Claims 165 /104.26; 165 /104.14; 165 /104.27
 [58] Field Search 165 /104.26, 104.14

[57] ABSTRACT

A heat pipe has a large area vapor tube for radiant heat loss and has connected there to a subcooled liquid return tube for a return tube for a return of the condensed liquid to the evaporator portion of the vapor tube. Wicking material plugs return the liquid and provide equilibrium along the length of the system. The separate return of the liquid through liquid tube permits a long heat pipe which may have several thermal connections.

6 Claims, 7 Drawing Figures

U.S. PATENT 3,257,475 June 21, 1966

INTERNALLY CATALYZED HEAT-HARDENING ALKYLATED AMIDE INTERPOLYMER CONTAINING UNSATURATED POLYESTER COMPRISING SATURATED POLY-CARBOXYLIC ACID

- Inventor: Kazys Sekmakas, Chicago, IL
 Assignee: De Soto Chemical Coatings, Inc., Chicago, IL, a corporation of Delaware.
 Serial No: 225,871
 Filed: September 24, 1962
 Claims: 17 (Cl. 260-850)
 Drawings: None

ABSTRACT

The present invention relates to heat-hardening solvent-soluble, non-gelled alkylated acrylamide-containing interpolymers which are internally plasticized and catalyzed for rapid cure while possessing enhanced resistance to overcuring and which further possess improved adhesion to the underlying substrate, especially to a metal surface. The new copolymers or interpolymers in accordance with the invention are especially useful in organic solvent solution coating compositions for deposit of water insoluble coatings.

The present invention overcomes the foregoing difficulties and in its preferred aspects, provides a resin system possessing numerous advantages at the same time, these advantages including: 1. A rapid curing storage stable system.; 2. Nonpigment flocculating, resin system; 3. Rapid cure with resistance to overcure; 4. Good adhesion to metal substrates in the absence of epoxy resin addition; 5. Balanced hardness and flexibility; 6. Improved compatibility with other resins in solution.

U.S. PATENT 3,287,294 Nov. 22, 1966

ALKYLATED CRYLAMIDE INTERPOLYMERS COMPRISING VINYL STEARATE

- Inventors: Kazys Sekmakas & Frank Ragas, Chicago, IL
 Assignee: De Soto Chemical Coatings, Inc., Chicago, IL, a corporation of Delaware.
 Serial No. 158,582
 Filed: December 11, 1961
 Claims: 12 (Cl. 260-22)
 Drawings: None

ABSTRACT

The present invention relates to organic solvent solution coating compositions containing, as the essential film-forming resin component, heat-hardenable water-insoluble acrylamide interpolymers which bake to form hard and flexible films.

The present invention provides new solvent-soluble, heat-hardenable, water insoluble acrylamide interpolymers which possess improved flexibility and impact resistance in combination with the achievement of high levels of film hardness, surface gloss, solvent resistance and adhesion.

In accordance with the invention, vinyl stearate is copolymerized with acrylamide and at least one other ethylenically unsaturated monomer copolymerizable therewith to provide a non-gelled, solvent-soluble and heat-hardenable copolymer or interpolymers. As is conventional in the art of acrylamide interpolymers, the amido hydrogen atoms are replaced by the structure

wherein R is selected from the group consisting of hydrogen, furyl, and saturated with lower aliphatic hydrocarbon radicals containing up to 10 carbon atoms and is selected from the group consisting of up to 10 carbon atoms in the radical.

IŠ MŪSŲ VEIKLOS

31

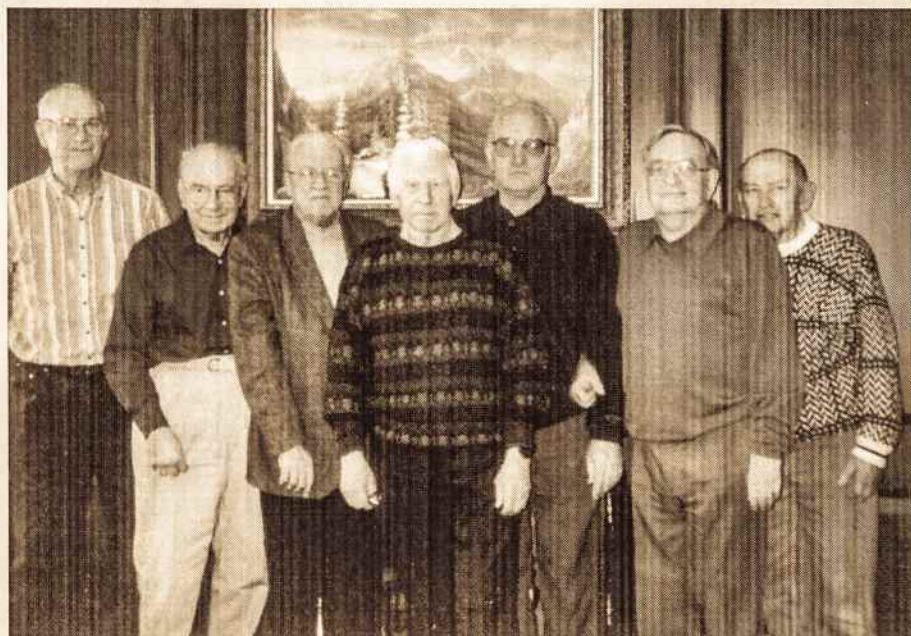

Teodoras Rudaitis įteikia atminimo dovaną - albumą apie Čikagą, Laimai Patašienei.

Pirmasis š.m. ALIAS Čikagos skyriaus valdybos posėdis paskutinį kartą vyko sekretorės Laimos Patašienės namuose. Balandžio mėnesį ji išvyksta gyventi į Lietuvą. Penkerius metus Laima kruopščiai protokolavo visus valdybos posėdžius, nei vieno jų nepraleido, Daug prisidėjo planuojant ir organizuojant susirinkimus, bei kitus renginius, ruošiant vaišes. Pirmininkas Teodoras Rudaitis padėkojo Laimai Patašienei už jos nepriekaištingą darbą ir valdybos vardu įteikė atminimui albumą apie Čikagą su visų valdybos narių parašais.

Čikagos skyriaus valdyba "išleistuviniame" posėdyje sausio mėn. 23 d., iš kairės, pirmininkas Teodoras Rudaitis, baigianti eiti pareigas sekretorė Laima Patašienė, išdininkė Birutė Mickevičienė, Žaneta Mušinskienė (pakviesta susipažinti su sekretorės darbu), ko-pirmininkė Aurelija Dobrovolskienė, vicepirmininkas Rimantas Gurauskas.

2002 m. vasario 2 d. "Technikos žodžio" spaudos sekcijos narių posėdžio dalyviai. Iš kairės: Pranas Naris, Antanas Brazdžiūnas, Tadas Bukaveckas, Alfonsas Pargauskas, Aleksas Vitkus, Vytautas Peseckas ir Leonas Stonikas.

Slidininkai Alpine Valey slidinėjimo bazėje. Iš kairės: Raminta Marchertienė, Algirdas Marchertas, Paulius Marchertas, Aurelija Dobrovolskienė, Teodoras Rudaitis, priekyje - Laima Patašienė.

Danutės Ūsonienės nuotrauka.

Š. m. vasario mėn. 23 d. ALIAS Čikagos skyrius jau ketvirtą kartą organizavo vienos dienos slidinėjimo išvyką. 1999-siais ir pernai vykome į Wilmot, WI slidinėjimo bazę, o 2000-siais dėl netinkamo oro kelionė neįvyko. Šiomet pasirinkome irgi Wisconsin, tik kiek toliau esančią, Alpine Valey slidinėjimo vietą. Čia kalnų aukštis kiek didesnis, trąšos ilgesnės. Bet galima pasirinkti ir vidutinio sunkumo bei lengvų nuokalnių pradedantiesiems. Didesnę dalį planavusių dalyvauti iškyloje išgąsdino šiltas oras Čikagoje, ir jie liko namie. Atkakliausieji važiuodami irgi kūrėme alternatyvius planus tam atvejui, jei nebus sniego, ieškojome įdomių lankytinų vietų šiose apylinkėse. Bet sniego buvo užtektinai. Ir nors oras buvo šiltokas, debesys neleido saulei jo išstirpinti. Esant minkštam sniegui greitis nebuvo didelis, slidės nesunkiai valdomos, todėl slidinėjome lengvai ir be įtampos. O likusią Čikagoje gailėjomės. Jie daug parado.

AURELIJA DOBROVOLSKIENĖ

“Cofee break” metu, iš kairės: Laima Patašienė ir Aurelija Dobrovolskienė.

Danutės Ūsonienės nuotrauka.

Tradicinis kalėdinis susirinkimas vykęs pereinamųjų metų gruodžio mėn. 14 d. Balzeko lietuvių kultūros muziejaus auditorijoje, sutraukė kaip niekad daug dalyvių - virš 50. Parinkta šiuo metu labai aktuali tema - “Ignalinos atominė jėgainė XXI amž. pradžioje”. O svarbiausia, visiems buvo įdomu pamatyti ir išgirsti neeilinį pranešėją, buvusį čikagietį, pripažintą branduolinės fizikos specialistą, profesorių Kazį Almeną. Dauguma jį žino ir kaip rašytoją, literatūrinių premijų laureatą. Prof. Kazys Almenas gimė Lietuvoje, Gruzdžiuose, Šiaulių apskrityje. Aukštesniąją mokyklą baigė Loup City, Nebraska. Studijavo fiziką Nebraskos, Northwestern ir Varšuvos universitetuose. Dirbo Argon laboratorijoje atominių jėgainių projektavimo srityje. 1968 m. tapo Maryland (JAV) universiteto profesoriumi, o nuo 1999 m. - profesoriumi emeritus. 1990 m., paragintas prof. A. Avižienio, pradėjo dirbti Lietuvos Energetikos instituto termomechanikos grupėje Kaune. Modeliavo Ignalinos tipo reaktorių avarijas, paruošė informaciją apie tokius reaktorius anglų kalba, ieškojo patikimesnių jų saugos būdų. Kartu su tarptautiniu komitetu nagrinėja Ignalinos reaktorių saugos problemas. Prof. K. Almenas paskelbė virš 60 mokslinių darbų.

Už gražias dainas, gėles dainininkei Audronei Simanonytei įteikia Rimantas Gurauskas (dešinėje) ir Teodoras Rudaitis.

Tikslųjų mokslų specialybė netrukdė K. Almeniui reikštis ir grožinėje literatūroje. 1958 m. jam paskirta "Mūsų Vyties" konkurso premija už novelę "Vartai balto sidabro". Jo debiutinis dviejų tomų romanas "Upė į rytus, upė į Šiaurę" (1964) laimėjo Lietuvos Rašytojų draugijos premiją. K. Almenas išleido ne vieną novelių knygą, istorinį romaną "Šienapjūtė" (1970), "Skatikų sauja", yra "Skomanto" serijos autorius ir aktyvus "Santaros-Šviesos" federacijos veteranas.

Prof. K. Almeno pranešimų buvo įdomu klausyti ne tik dėl jo plačios erudicijos ir gilaus temos išmanymo. Paskaitos metu žavėjomės profesorius oratoriniais ir net artistiniais sugebėjimais. Jis puikiai pavaizdavo vakarietį, bijantį ir nepasitikintį Ignalinos AE saugumu, nes joje nėra jam įprasto išpūdingo, anot profesorius fotogeniško apsauginio gaubto. Išvydome ir rusų-elektrinės statytoją pilname kolorite, net su rusiškais spec. žodeliais. Paskaita sukėlė didelį susidomėjimą, pranešėjui teko atsakyti į daugybę klausimų, kuriems nebūtų buvę galo, jei ne ALIAS Čikagos skyriaus pirmininko Teodoro Rudaičio nustatyta dienotvarkė. Jis padėjo pranešėjui, įteikė jam atminimo dovaną. Profesorius susirinkimo dalyviams padalino savo, kartu su Dr. Eugenijumi Ušpuru parengtas brošiūrėles "Trumpa Ignalinos AE saugos apžvalga", kuriose pateiktos pagrindinės žinios apie elektrinę ir glaustai atsakyta į kelis dažniausiai kylančius klausimus.

Teodoras Rudaitis trumpai atsiskaitė už skyriaus 2001-ųjų metų veiklą. Tada suteikė žodį Laimai Patašienei, penkerius metus puikiai vykdžiusiai ALIAS Čikagos skyriaus sekretorės pareigas. Tai buvo atsisveikinimo kalba, nes Laima grįžta gyventi į Lietuvą. Šiuo metu skyrius lieka be sekretorės. Yra ir daugiau pasikeitimų. Teodoras Rudaitis pasiūlė dabartinei vicepirmininkei spaudos reikalams Aurelijai Dobrovolskienei imtis kopirmininkės pareigų. Kiti valdybos nariai sutiko likti savo pareigose ir kitiems metams, susirinkimas tam pritarė. Taigi, 2002-ųjų metų ALIAS Čikagos skyriaus valdyba:

Pirmininkas - Teodoras Rudaitis
Ko-pirmininkė ir vicepirmininkė spaudos reikalams - Aurelija Dobrovolskienė
Iždininkė - Birutė Mickevičienė

Bendras susirinkimo vaizdas.

Su pranešėju prof. Kaziu Almenu nusifotografavo, iš kairės: sėdi - Albinas Smolinskas, Aurelija Dobrovolskienė, stovi - Birutė Mickevičienė, Albertas Kerelis, prof. Kazys Almenas, Laima Patašienė, Rimantas Gurauskas ir Teodoras Rudaitis.

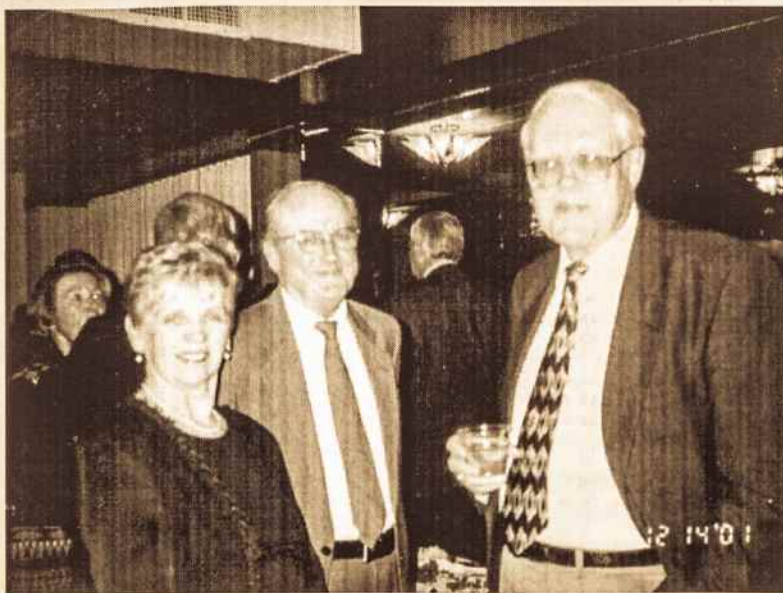
ALIAS Čikagos skyriaus pirmininkas Teodoras Rudaitis dėkoja prof. K. Almeniui už puikų pranešimą, įteikdamas jam meninių fotografijų albumą.

Vice-pirm. organizaciniams reikalams - Rimantas Gurauskas
Vice-pirm. renginiams - Albinas Smolinskas

Meninę dalį temperamentingai atliko gitaristė ir dainininkė Audronė Simanonytė.

Po koncerto visi buvo pakviesti pabendrauti prie valdybos moterų skaniai ir išradingai paruoštų vaišių.

AURELIJA DOBROVOLSKIENĖ

Ilgamečiai mūsų leidinio "Technikos žodis" veiklos puoselėtojai ponija Rūta ir redaktorius Viktoras Jautokai pašnekėsyje su kolega Ramoju Vaičiumi.

Susirinkimo dalyviai, kolegos Renius Dičius, Antanas Brazdžiūnas, Irena Kerelienė, Rimantas Gurauskas apžiūri praėjusio susirinkimo nuotraukas

ALIAS NARIŲ KŪRYBOS PARODA

ALIAS Čikagos skyrius š.m. gegužės 26 d. Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje rengia sąjungos narių kūrybos parodą. Atsiliepkite, kas mėgstate meną, turite savo darbų – piešinių, drožinių, lipdinių ar kitokios kūrybos ir norėtumėte juos parodyti platesnei visuomenei. Parodoje gali dalyvauti ir šeimos nariai ar draugai. Iki gegužės pirmosios atsiųskite savo trumpą prisistatymą ir darbų sąrašą. Dėl smulkesnės informacijos skambinkite Aurelijai Dobrovolskienei – tel. 773-436-7679.

E-mail: aura-d@juno.com

Aukos "Technikos Žodžiui"

2001.8.28 – 2002.3.22

1. G. Biskis	70.00	26. A. Didžiulis	10.00
2. R. Banys	50.00	27. V. Domanskis	10.00
3. T. Bukaveckas	45.00	28. D.&A. Dulaitis	10.00
4. V. Domanskis	25.00	29. R. Jakas	10.00
5. V. Gilys	25.00	30. A. Juozaitis	10.00
6. S. Matas	25.00	31. P. Masys	10.00 Canada
7. T. Rudaitis	25.00	32. J. Pakalka	10.00
8. V. Dargis	20.00 Canada	33. V. Pleckaitis	10.00
9. A. Kulpavičius	20.00 Canada	34. V. Šilėnas	10.00
10. T. Meckauskas	20.00	35. S. Šimoliūnas	10.00
11. G. Sakus	20.00 Canada	36. B. Slonskis	10.00
12. D. Stukas	20.00	37. A. Šulcas	10.00 Venezuela
13. R. Vaičaitis	20.00	38. G. Dragunas	10.00
14. G. Balanda	15.00	39. P. Mašalaitis	10.00
15. J. Balčiūnas	15.00	40. A. Butkunas	5.00
16. S. Jaugelis	15.00 Canada	41. V. Butkys	5.00 Canada
17. S. Jelionis	15.00	42. A. V. Bublys	5.00
18. V. Kuraitis	15.00	43. A. Guataitis	5.00
19. J. Martinkus	15.00	44. E. Jarašūnas	5.00
20. H. Novickas	15.00	45. Z. Jurys	5.00
21. J. Stuopis	15.00	46. J. Šimonis	5.00
22. L. Vanagas	15.00	47. J. Vasaris	5.00
23. G.M. Šernas	15.00 Canada	48. Č. Vištokas	5.00 Australija
24. V. Anonis	10.00		
25. J. Bulota	10.00		

Už aukas – nuoširdus AČIŪ!

TECHNIKOS ŽODIS
The Engineering Word
c/o A. Brazdžiūnas
7980 West 127th Street
Palos Park, IL 60464

PRESORTED STANDARD
U.S. POSTAGE PAID
Worth, IL
Permit No. 37

RETURN SERVICE REQUESTED

TO:

